

● መጽሐፈ ድጓ ላይ የተጠየቁ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው ●

አዘጋጅ፡- በትረ ማርያም አበባው ካሣ

(የመጻሕፍተ ሊቃውንት፣ የመጻሕፍተ ብሉያትና የመጻሕፍተ መነኩሳት ትርጓሜ መምህር)

ሐምሌ ፳፯፣ ፳፻፲፰ ዓ.ም

መጽሐፈ ድን ላይ የተጠየቁ ጥያቄዎችና መልሶቻቸው

፩. መምህር ዮሐንስ ንጉሥ ክርስቶስን ባየው ጊዜ እነሆ የእግዚአብሔር በግ አለ ይላል። የእግዚአብሔር በግ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር በግ፣ የእግዚአብሔር ቃል እየተባለ ይጠራል። ይህ ግን ብዙ ጊዜ እኛ ከለመድነው ዘርፍ የተለየ ዘርፍ ነው። ለምሳሌ የሰው በግ ብንል ዘርፉ ሰውና ባለቤቱ በግ በባሕርይ የተለያዩ ናቸው። ወደ እግዚአብሔር ስንመጣ ግን ከዚህ የተለየ ሆኖ እናገኘዋለን። ዘርፉ ባለቤቱን ነው። ቃል ራሱ እግዚአብሔር ነው። በግዕዝ የተባለውም ራሱ እግዚአብሔር ነው። ይህ ከሆነ ለምን በግ ተባለ ከተባለ ደግሞ በብሉይ ኪዳን በበግ መስዋዕት ሰዎች ከሚመጣ መቅሠፍት ይድኑበት ነበር። ይህ ብቻ ሳይሆን ለደኅንነታቸው የሚሠወጡ የድኅነት መስዋዕት ነበር። ያንን ምሳሌ አድርጎ ክርስቶስም በሥጋም በነፍስም ከሚመጣ መቅሠፍት የምንድንበት በመስቀል ተሰቅሎ የሚያድነን መስዋዕት በመሆኑ እስከ ሱታፌ አምላክነት ድረስ የምንደርስበት አማካኝ የድኅነት መስዋዕት በመሆኑ በግ ተብሏል። "ፋሲካችን ክርስቶስ ታርዷል" እንዲል (1ኛ ቆሮ.5፥7)። በብሉይ ኪዳን መስዋዕቱ በግ፣ መስዋዕቱን የሚቀበል እግዚአብሔር፣ መስዋዕቱን የሚያቀርበው ደግሞ ሊቀ ካህናት ነበር። ክርስቶስ ግን በመስቀል ላይ ራሱ መስዋዕት፣ ራሱ መስዋዕት አቅራቢ፣ ራሱ መስዋዕት ተቀባይ ሆኖ አድኖናል። "ወወእቱ በግዕ መስዋዕት ወወእቱ ካህን ሠዋዲ ወወእቱ ተወካፊ መስዋዕት ምስለ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ" እንዲል (ሃይ.አበ.36፥26)።

፪. ዮሐንስ መጥምቅን ወንጌላዊ ሲለው ወንጌልን ጽፏል እንዴት?

መልስ፦ በእርግጥ ወንጌልን መጻፍ ወንጌላዊ ያሰኛል። በዚህ መንገድ ወንጌልን የጻፉ አራቱ ማቴዎስ፣ ዮሐንስ፣ ማርቆስ፣ ሉቃስ ወንጌላውያን ይባላሉ። በተጨማሪም በሐዲስ ኪዳን ሌሎች ቅዱሳን ያስተማሩት ትምህርትም ወንጌል ይባላል። ለምሳሌ ቅዱስ ጳውሎስ "ስለዚህ በሚቻለኝ መጠን በሮሜ ላላችሁ ለእናንተ ደግሞ ወንጌልን ልሰብክ ተዘጋጅቻለሁ" ብሏል (ሮሜ 1፥15)። ወንጌል ማለት የምሥራች ማለት ነው። ዮሐንስ መጥምቅም መንግሥተ ሰማያት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ እያለ አስተምሯልና ወንጌላዊ ተብሏል።

፫. መምህር ክርስቶስን ያጠመቀ ካህን ዮሐንስ በእውነት ከመላእክት ይበልጣል ይላል። ከመላእክት የሚበልጠው በምንድን ነው? እንዲሁ "ርእዩ ዕበዮ ለዮሐንስ ዘመላእክት ይሰግዱ ሎቱ ኀይለ ልዑላን ኪያሁ ይሴብሉ---ታላላቅ ኀይሎች እርሱን የሚያመሰግኑት፣ መላእክት የሚሰግዱለትን የዮሐንስን ታላቅነቱን እዩ" ይላል። መላእክት ዮሐንስን ያመሰግኑታል? ይሰግዱለታል?

መልስ፦ መብለጥ መበላለጥ አንጻራዊ ነው። ቅዱስ ኤፍሬም አምላክን በሥጋ በመውለዱ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያምን እርሷ ከኢሩቤል ትበልጣለች ብሎ ነበር። ቅዱስ ያሬድ ደግሞ ከዚህ ጌታን በማጥመቁ የሐንስን ከመላእክት ይበልጣል ብሎታል። መላእክት የሐንስን አመሰገኑት የሚለው የአድናቆት የጸጋ የክብር ምስጋና ነው። ጌታ በምጽአት ጊዜ ጸድቃንን የአባቴ ቡሩካን ብሎ እንደሚያመሰግናቸው ያለ ነው። መላእክትም በእግዚአብሔር ሕግ የሚሔድ ሰው ሲያዩ ያመሰግኑታል። ይሰግዱለታል መባሉም የአክብሮት ስግደት ነው። ለድንግል ማርያም ጌታን በመውለዱ የአክብሮት ስግደት እንደሚሰግዱ ጌታን ላጠመቀው የሐንስም የአክብሮት ስግደትን ይሰግዱለታል ማለት ነው።

፬. የሐንስ መጥምቅ መታሰቢያው በርእሰ ዐውደ ዓመት ለምን ሆነ? ሁልጊዜ መታሰቢያው በመስከረም ፩ ቀን ነው?

መልስ፦ የሐንስ ሰማዕት የሆነ መስከረም ፩ ቀን ነው። በመጻሕፍት ልማድ ደግሞ የጎደለ ሞልቶ የተረፈ ትቶ መግለጽ ልማድ ስለሆነ መስከረም ፩ ቀንም አንድ ቀን ከተረፈ ብሎ ቅዱስ የሐንስ ተብሏል። ወንጌላዊው የሐንስ በዋለበት ዓመት ሲሆን ደግሞ ለወንጌላዊው አድሎ መናገር ነው። ዞሮ ዞሮ የሐንስ መጥምቅ መታሰቢያው በርእሰ ዐውደ ዓመት (የዐውደ ዓመት መጀመሪያ) የሆነው ሰማዕት የሆነው መስከረም 2 ቀን ስለሆነ ነው። ስለሆነም ሰማዕት የሆነበት ቀንና ዋና መታሰቢያው መስከረም 2 ነው።

፭. መጽሐፈ ድን ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ በትግርኛ ቋንቋ ድንዕ ማለት መዝሙረ ጎዘን፣ ሙሾ፣ ሰቆቃው ማለት ነው። ሰቆቃው ኤርምያስ ለማለት ድንዐ ኤርምያስ እንዲል። ስለዚህ መጽሐፈ ድን ማለት መጽሐፈ መዝሙር ማለት ነው። አንድም ድግ ማለት ትጥቅ ማለት ነው። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያንን በአገልግሎት ያሸበረቀ በመሆኑ ድን ድን ለቤተክርስቲያን ይባላል።

፮. የሐንስ ጌታውን መራ ወደ ዮርዳኖስ አደረሰ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ከዚህ ይህ የጌታ መመራት ፈቃዳዊ መመራት ነው። ይህም ማለት የሐንስኒ ሀሎ ያጠምቅ በሄኖን ስለሚል ክርስቶስ ደግሞ ከየሐንስ መጠመቅ ፈቃዱ ስለሆነ ነው። ጌታ የሐንስ ወዳለበት በመሔዱ ጌታውን መራው ተብሏል። እንጂ ጌታ በፍጡር የሚመራ ስላልሆነ አመራራዊ ወይም አዛዥዊ መምራት አይደለም።

፯. የሐንስ ሆይ የግንብ ቤቶችን ንቀህ በሰማያት ያለ ቤትን በማሰብ ልብስህን የግመል ጸጉር አደረግህ ይላል። የግንብ ቤቶችን ትተህ ያለው የሐንስ የግንብ ቤት ነበረው ወይ?

መልስ፦ ዮሐንስ ከሕፃንነቱ ጀምሮ በበረሃ ያደገ በመሆኑ የግንብ ቤቶች አልነበሩትም። ነገር ግን ከበረሃ ወጥቶ እንደሌሎች ሰዎች የግንብ ቤቶችን ሠርቶ መኖር እየቻለ ስለእግዚአብሔር በበረሃ መኖርን መርጧልና "የግንብ ቤቶችን ትተህ" ተብሏል። ትተህ የሚለው የፈቃድ መተውን ያመለክታል።

፳. ቤተክርስቲያን ወደ ዮሐንስ ክርስቶስ አንተ ነህን ስትል አሰምታ ተናገረች። እርሱም እኔስ ክርስቶስን አይደለሁም አላት። ዮሐንስን የጠየቀው ቤተክርስቲያን ያላት የትኛዋን ቤተክርስቲያን ነው?

መልስ፦ ቤተክርስቲያን ያላት ምእመንን፣ ማኅበረ ምእመንን ነው። በዘመኑ ተጠምቀው፣ ልጅነትን አግኝተው የነበሩ ምእመናን ኖረው አይደለም። ከብዙ የጽሑፍ ስልቶች መካከል አንዱ የአሁኑን ወደኋላ ሄዶ መጠየቅ ወይም አሁን ላይ ሆኖ ትላንትን መጠየቅ ይጠቀሳል። ለምሳሌ አባ ሕርያቆስ በኋላ ዘመን ተነሥቶ የሐዋርያትን ሥራ ለራሱ አድርጎ "በላዕነ ወሰተይነ ምስሌሁ" ብሏል (ቅዱስ ማርያም)። የኋላ ምእመናን የቀድሞ ሰዎች የጠየቁትን ጥያቄ ጥያቄ አድርገው ዮሐንስን ይጠይቁታል። ለቀድሞ ሰዎች የመለሰላቸውን መልስ ደግሞ የኋላ ሰዎችም ተቀብለው ይመሰክራሉ (ዮሐ.1፥20)። እንጂ ዮሐንስ ለኋላ ምእመናን ከሞት ተነሥቶ ጠይቀውት እርሱም መልሶላቸው አይደለም።

፱. ዮሐንስ መጥምቅ እና ቅዱስ ያሬድ ሞትን ቀምሰዋል ወይስ የለም?

መልስ፦ ዮሐንስ መጥምቅ አዎ ሞትን ቀምሷል። ቅዱስ ያሬድን በተመለከተ ሁለት እይታዎች አሉ። እነዚህም አንደኛው አልሞተም ተሠወረ እንጂ የሚል ሲሆን ሁለተኛው ሞቷል የሚል ነው። የግንቦት 11 ስንክሳር አረፈ (ሞተ) ብሎ መቃብሩ ግን እንዳልታወቀ "ወመቃብሪሁስ ኢተዐውቀ እስከ ዮም" ብሏል። ገድሉና ድርሳኑም "ወቅዱስስ ያሬድ ካህን ፈጸመ ገድሎ በምድረ ሰሜን ወአዕረፈ። ወሀሎ ሥጋሁ እስከ ይእዜ በምሥራቀ ሰሜን እንዘ ኢይትዐወቅ ወኢይትከሠት ኢለመኑሂ" ይላል። ስለዚህ ከሁለቱ እይታዎች መጽሐፋዊ ማስረጃ ያለው ማረፉ ነው።

፲. ዮሐንስ ልብስ የግመል ጸጉር ነው ይላል። የግመል ጸጉር ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ከግመል ከጫንቃዋ ከጋማዋ ቢፈለግ ጥቂት ጸጉር ስለማይታጣ እናቱ ኤልሳቤጥ ሰው እንዳይጣላው ብላ ከዚያ ልብስ አሠርታ አልብሰዋለችና ነው (ማቴ.3፥4 ትርጓሜ)።

፲፩. ካህን ዮሐንስ ብርሃን ክርስቶስን ባየው ጊዜ እነሆ የእግዚአብሔር በግ አለ ይላል። ዮሐንስ እንዴት ክህነትን አገኘ?

መልስ፦ የሐንስ ክህነትን መቼና እንዴት እንዳገኘ የተጻፈ ነገር አላገኘሁም። አላውቀውም። ቅዱስ ያሬድ ግን የሐንስ ካህን እንደነበረ ገልጾልናል።

፲፪. ከእናቱ ማሕፀን ጀምሮ ካህን በማድረግ የሐንስን እግዚአብሔር ከፍ ከፍ አደረገው ሲል እግዚአብሔር ከማሕፀን ለይቶ ካህን አድርጎ ሲመርጥ ለጽድቅና ለኃጢአት ቀድሞ ወስኗል አያስብልም?

መልስ፦ አያስብልም። እግዚአብሔር ሲመርጥ የኋላን ሁኔታ አውቆ ነው። የሐንስ ካደገ በኋላ በራሱ ነጻ ፈቃድ እግዚአብሔርን በንጹሕ ልብ እንደሚያገለግል እግዚአብሔር ስላወቀ ካህን አድርጎታል። እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ነጻ ፈቃድን ሰጥቷል። ከዚህ በኋላ ሰዎች መልካም ቢሠሩም ራሳቸው ፈቅደው የሚሠሩት ነው። ክፉ ቢሠሩም ራሳቸው መርጠው የሚሠሩት እንጂ ሌላ አስገዳጅ አካል የለም። ሰዎች ምንን መርጠው እንደሚሠሩ ደግሞ እግዚአብሔር ሁሉን አዋቂ ስለሆነ አስቀድሞ ያውቃል። ይህ ከእመቤታችን ከቅድስት ድንግል ማርያም ጋር ተመሳሳይ ነው። ከሰው ልጆች ሁሉ ንጹሕነት እንደምትሆን አውቆ ከማሕፀን ጀምሮ ከመርገም ጠብቋታል። ነቢዩ ኤርምያስም በኋላ በሚሠራው መልካም ሥራ ምክንያት ቀደስኩክ እምክርሠ እምክ (ከእናትህ ማሕፀን ጀምሮ መረጥኩህ) ተብሏል።

፲፫. ሰማዕት ወደ ርስታቸው መንግሥተ ሰማያት ተሻገሩ ሲል ምን ማለት ነው? ከእመቤታችን በቀር መንግሥተ ሰማያት የገባ አለ ወይ? ዳግም ምጽአት ሳይከናወን መንግሥተ ሰማያት ይገባል ወይ?

መልስ፦ በገነት የነበሩ ሰዎች በኋላ በምጽአት ወደ መንግሥተ ሰማያት ስለሚገቡ የገነቱን ለመንግሥተ ሰማያት ሰጥቶ ተናግሮ ነው እንጂ ከምጽአት በፊት ወደ መንግሥተ ሰማያት ገብተው አይደለም። መንግሥተ ሰማያት የሚገባ ከምጽአት በኋላ ነው። መተርጉማን ደጃ ሰላምን በገነት፣ ቤተክርስቲያንን በመንግሥተ ሰማያት የመሰሉበት ምክንያት ለዚህ ነው። ከደጃ ሰላም ቤተክርስቲያን እንደምትከብር ሁሉ ከገነትም መንግሥተ ሰማያት የከበረች ናት። ቤተክርስቲያን የሚገባ ሰው ደጃ ሰላም ቆይቶ እንደሚገባ መንግሥተ ሰማያት የሚገባ ሰውም ገነት ቆይቶ ይገባል። ደጃ ሰላም ያለ ሰው ከቤተክርስቲያን አለሁ እንደሚል በገነት ያሉትም በኋላ መንግሥተ ሰማያት ስለሚገቡ ወደ መንግሥተ ሰማያት ገቡ ይባላል።

፲፬. የሐንስ ክርስቶስ ካጠመቀ በኋላ ራሱ ተጠመቀ ሲል ምን ማለት ነው? ክርስቶስ ከተጠመቀ በኋላ ተመልሶ የሐንስን አጠመቀው ማለት ነው?

መልስ፦ ቅዱስ ያሬድ የሐንስ ጌታን ካጠመቀው በኋላ እርሱ ራሱ የሐንስም መጠመቁን ገልጿል። የጥምቀቱ ሂደትና ቅደም ተከተል ምን እንደነበረ ግን ዘርዘር አድርጎ አልገለጸውም። ስለዚህ አላውቀውም።

፲፭. ዮሐንስ ጌታን ሲያጠምቀው በክርስቶስ ራስ ላይ ውሃዎች ፈሉ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ዮሐንስ ጌታን ሲያጠምቅ ውሃን እየጠለቀ በጌታ ራስ ሲያፈስስ ውሃዎች በጌታ ራስ ላይ ይፈሉ ነበር ማለት ነው። ፈልሐ ማያት ዲበ ርእሱ ያለው ይህንን ነው። ይህም የተጠመቀው ክርስቶስ የሕይወት ውሃ ከመሆኑ በተጨማሪ እሳተ መለኮት መሆኑንም ያስረዳል።

፲፮. "ብፁዓን እሙንቱ ካህናት ውሉደ ብርሃን በሃይማኖት ድኅነት እምኩናት" ይላል። ድኅነት እምኩናት ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ይህ መሠረት የሚያደርገው እስራኤላውያን ካህናት የርዳኖስን ሲሻገሩ የነበረውን ኩነት ነው። እስራኤላውያን የርዳኖስን ተሻግረው ምድረ ርስትን ሲወርሱ ብዙ ጦርነቶችን አድርገው ስለነበር ነው። ከዚያ ሁሉ ድነው ምድረ ርስትን ወርሰዋል። ፍጻሜው ግን ማንኛውም ካህንና ምእመን በሃይማኖት ከልዩ ልዩ መከራዎች እንደሚድን ያመለክታል።

፲፯. ዮሐንስ ከነቢያት በኋላ እና ከወልድ መምጣት በፊት የኃጢአታቸውን ቤዛ አጠምቅ ዘንድ ተላክሁ ብሎ አሰምቶ ተናገረ ይላል። የኃጢአታቸውን ቤዛ ማለቱ ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ ኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛችን ነው ስንል እኛ በሠራነው በደል፣ እኛ በሠራነው ኃጢአት ሞት ይገባን የነበረ ቢሆንም የእኛን ሞት ሞቶ እኛን ማዳኑን ለመግለጽ ነው። ስለእኛ ኃጢአት በመሰቀሉ የኃጢአታችን ቤዛ ተብሏል።

፲፰. አንተም ሕፃን የልዑል ነቢይ ትባላለህ ብሎ ዘካርያስ በልጁ ላይ ትንቢት ተናገረ። ይህን የተናገረው የሥጋ አባቱ ካህኑ ዘካርያስ ነው ወይስ ነቢዩ ዘካርያስ ነው? የቅዱስ ዮሐንስ አባት ዘካርያስ እና የትንቢተ ዘካርያስ ጸሓፊ ዘካርያስ ይለያያሉ ወይስ አንድ ሰው ነው?

መልስ፦ ወአንተኒ ሕፃን ነቢይ ልዑል ትሰመይ ብሎ ትንቢት የተናገረ የሥጋ አባቱ ዘካርያስ ነው (ሉቃ.1፡76)። ከደቂቀ ነቢያት አንዱ የሆነው ዘካርያስና የዮሐንስ አባት ዘካርያስ በተለያዩ ዘመናት የነበሩ የተለያዩ ሰዎች ናቸው።

፲፱. ዮሐንስ ክርስቶስን ሲያጠምቀው እጁን አልጫነበትም ይባላል። ሥዕላትም የሚሳሉት በዚያው መንገድ ነው። ድን ላይ ግን ራሱን ዳሰሰው ይላልና ቢያስታርቁልኝ።

መልስ፦ ቅዱሳት ሥዕላት ዮሐንስ ሳይዳስሰው በፊት የነበረውንና ውሃ በእፍኙ ይዞ ሲያጠምቀው የነበረውን ኩነት ለመግለጽ እጁን ረቦ አሳይተዋል። ቅዱስ ያፌድ ደግሞ እጁን ረቦ ብቻ ሳይሆን የጌታን ራስንም እንደዳሰሰ ለመግለጽ ወገሠሦ እንተ ኢትትገሠሥ ርእሶ ብሏል። ዳሰሰው ካለ እንደገና ኢትትገሠሥ (የማትዳስስ) ለምን አለ ከተባለ በመለኮቱ ከመዳስስ ሩቅ ስለሆነ ነው። ታዲያ መልሶ ዳሰሰው ለምን አለ ከተባለ

የቃል ገንዘብ ለሥጋ፣ የሥጋ ገንዘብ ለቃል ሆኗልና። ራሱ የመለኮት ገንዘብ በመሆኑ ነው።

ጿ. ከካህኑ ዘካርያስ ወገብ ኮከብ ወጣ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ደጋግ ሰዎችን ኮከብ ማለት መጽሐፋዊ ልማድ ነው። ከአብርሃም የሚወለዱ ደጋግ ሰዎችን ለመግለጽ "አበዝኖ ለዘርዕክ ከመ ኮከበ ሰማይ" እንዳለ (ዘፍ.26፥4)። ቅዱስ ጳውሎስም ክብረ ቅዱሳንን ለመግለጽ "ኮከብ እምኮከብ ይኔይስ ክብሩ" ብሏል (1ኛ ቆሮ.15፥41)። በዚህ አግባብ ቅዱስ ያሬድ ዮሐንስ መጥምቅን ኮከብ ብሎታል። ኮከብ ዮሐንስ ከዘካርያስ ተወለደ ማለት ነው።

ጿ፩. አበዮ ዮሐንስ ወይቤሎ ባዕደ ሶበ አጠምቅ በስምክ አጠምቅ። ወኪያክ ሶበ አጠምቅ እግዚአ ምንተ እብል። በስምክ ሲል ምን ማለት ነው? የዮሐንስ ጥምቀት ዓይነት አሁን አለ?

መልስ፦ የዮሐንስ ጥምቀት የንስሐ ጥምቀት ነው። ምንም እንኳን የንስሐ ጥምቀት ቢሆንም ነቢያ እግዚአብሔር እንደመሆኑ በእግዚአብሔር ስም ያጠምቅ ነበር። ኢየሱስ ክርስቶስም እግዚአብሔር ስለሆነ ሌላውን በስምህ አጠምቃለሁ ብሎታል። የዮሐንስ ዓይነት ጥምቀት አሁን የለም። ምናልባት አንዳንድ ካህናት በቀኖናቸው በጠበል መጠመቅንም ካካተቱት የዮሐንስን ጥምቀት ይመስላል እንጂ።

ጿ፪. "አቤቱ ከጥልቁ ልቤ ጠራውህ። ከጥልቁ ማለት ከልብ ሥር ማለት ነው" ይላል። የልብ ስር ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ፦ አሁን ለነፍስ የለባዊነት ከዊን ሥር ኖሮት አይደለም። ፍጹም መሻቱን፣ ፍጹም መፈለጉን ለመግለጽ ከልቤ ሥር ጠራውህ ብሏል። ይኸውም ፈጽሜ ጠራውህ ማለት ነው። የልብ ሥር ያለው ፍጹም መሻቱን ነው።

ጿ፫. "ኢየሱስ ዮሐንስን ውሃ ተቀድሶ ለሰው ልጆች መድኃኒት ይሆን ዘንድ በውሃ አጥምቀኝ አለው" ይላል። ውሃ ተቀድሶ ለሰው ልጆች መድኃኒት ይሆን ዘንድ ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ በኦሪት ዘፍጥረት እንደምንመለከተው በሥነ ፍጥረት መንፈስ እግዚአብሔር በውሃዎች ላይ ሰፍፎ ይኖር ነበር (ዘፍ.1፥2)። ይህን መንፈስ መሻፍ-ቃ/ን የተባለ ሊቅ በነፋስ ቢተረጉመውም ሳዊሮስና መተርጉማኑ ኦሪት ደግሞ በቅደም ተከተል በመንፈስ ቅዱስና በልጅነት ተርጉመውታል። በኋላ የሰው ልጆች ሲያጠፉ በውሃ ጠፉ (ዘፍ.7፥10)። ከዚያ በኋላ ውሃ የመርገም ምልክት ተደርጎ ይታይ ነበር። ክርስቶስ ከተጠመቀበት በኋላ ግን ያ የመርገም ምልክት ውሃ የበረከት የልጅነት ምንጭ ሆኗልና ውሃ ተቀድሶ የሰው ልጆች መድኃኒት ሆነ ተብሏል።

ጿ፬. የልቡናችንን ዓይን ይገልጽልን ዘንድ እንግዲህ የክርስቶስን መንፈስ እንቀበል ይላል። የክርስቶስን መንፈስ እንቀበል ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፡ ቅዱስ ያሬድ የክርስቶስ መንፈስ ብሎ ከዚህ የገለጸው ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ነው። ሀብተ መንፈስ ቅዱስን እንቀበል ማለት ነው። በእርግጥ መንፈስ የሚለው ቃል በብዙ መንገድ ይተረጎማል። መንፈስ ነፋስ ተብሎ ይተረጎማል። "እስመ መንፈስ ንበ ፈቀደ ይነፍግ። ወቃሎ ትሰምዕ። ወኢተአምር እምነበ ይመጽእ ወንበሂ የሐውር" እንዲል (ዮሐ. ፫፡፳)። ትርጉሙም ነፋስ በወደደው ይነፍሳል። ባሕር ሲገሥጽ ዛፍ ሲያናውጥ ትሰማዋለህ። ወዴት እንደሚሄድ ከየት እንደሚመጣ አታውቀውም ማለት ነው። መንፈስ ነፍስ ተብሎም ይተረጎማል። "ወጸርሐ ካዕበ እግዚእ ኢየሱስ በዐቢይ ቃል ወወፅአት መንፈሱ ሶቤሃ" እንዲል (ማቴ. ፳፯፡፱)። ትርጉሙም ጌታም ሁለተኛ አለምቶ ተናገረ ያን ጊዜም ነፍሱ ከሥጋው ተለይታ ወጣች ማለት ነው። መንፈስ ሰይጣን ተብሎም ይተረጎማል። "ጋኔን እኩይ አው መንፈስ ርኩስ" እንዲል (ጦቢ. ፮፡፳)። አጋንንት ርኩሳን መናፍስት እየተባሉ ይጠራሉ። መንፈስ ምትሐት ተብሎም ይተረጎማል። ምትሐት ማለት የማይጨበጥ የማይዳሰስ ነገር ግን የሚዳሰስና የሚጨበጥ የሚመስል ነው። ይኸውም እንደ ጥላ ያለ ነው። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከትንሣኤው በኋላ በቶማስ ተዳሏል። ይኸውም ምትሐት እንዳልሆነ ለማጠየቅ ነው። "ወደንገፁ ወፈርሁ ወመሰሎሙ ከመ ዘመንፈስ ይፊእዩ" እንዲል። ጌታ ራሱም ለምትሐት ሥጋ አጥንት እና በጠቅላላው የሚዳሰስ ነገር እንደሌለው ለሐዋርያት ሲያስረዳ "ርእዩ እደውየ ወእገርየ ከመ አነ ውእቱ ወግሥሡኒ ወአእምሩ እስመ ለመንፈስሰ አልቦቱ ሥጋ ወዐፅም በከመ ትፊእዩ ብዩ" ብሏቸዋል (ሉቃ. ፳፬፡፴፱)። መንፈስ ልብ፣ ዕውቀት ተብሎም ይተረጎማል። "ወእሁቦሙ መንፈስ ሐዲስ" እንዲል (ሕዝ. ፲፩፡፲፱)። መንፈስ ትምህርት ተብሎም ይተረጎማል። "አጋዊነ ለኩላ መንፈስ ኢትእመንዋ። አላ አመክርዋ ለመንፈስ ለእመ እምነበ እግዚአብሔር ይእቲ" እንዲል (፩ኛ ዮሐ. ፬፡፩)። ወንድሞቻችን መንፈስን ሁሉ አትመኑ። ነገር ግን ከእግዚአብሔር የተገኘች እንደሆነች መርምሩ ተብሏል። በዚህ ጊዜ ትምህርትን መንፈስ እንዳላት አስተውል። መንፈስ መልአክ ተብሎም ይተረጎማል። "አኮኑ ኩሎሙ መላእክት መንፈስ እሙንቱ ወይትፊነው ለመልአክት በእንተ እለ ሀለዎሙ ይረሱ ሕይወተ ዘለዓለም" እንዲል (ዕብ. ፩፡፲፬)። መንፈስ መንፈስ ቅዱስ ተብሎም ይተረጎማል። በዚህ ጊዜ ከሦስቱ አካላት አንዱን ያመለክታል (ማቴ. ፳፰፡፲፱፣ ሉቃ. ፫፡፳፪)። ይኸውም ከአብ የሠረፀ አካላዊ ሕይወት ነው። "እስመ መንፈስ እግዚአብሔር መልአ ዓለመ ወዘይእኅዝ ኩሎ ዓለመ" እንዲል (ጥቢ. ፩፡፮)። መንፈስ መለኮት ተብሎም ይተረጎማል። "በሥጋ ሞተ በመንፈስ ግን ሕያው ሆነ" እንዲል (፩ኛ ጴጥ. ፫፡፲፰)። በዚህ ጊዜ በመለኮት ሕያው መሆኑን ያመለክታል። ቅዱሳት መጻሕፍት ሀብተ መንፈስ ቅዱስን፣ ጸጋ መንፈስ ቅዱስን "መንፈስ ቅዱስ" ሲሉትም ይገኛሉ። ለምሳሌ ሉቃስ ወንጌል ላይ ስለ ዮሐንስ መጥምቅ "ወይመልእ ላዕሌሁ መንፈስ ቅዱስ እምከርሠ እሙ" ተብሏል (ሉቃ. ፩፡፲፭)። በዚህ ጊዜ ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ገንዘብ ያደርጋል ማለት ነው እንጂ አካለ መንፈስ ቅዱስን በምልዐት ገንዘብ ያደርጋል ማለት አይደለም። አካለ መንፈስ ቅዱስ በዓለም ሁሉ የመላ ነውና። አካለ መንፈስ ቅዱስ የሌለበት ቦታ የለም። በኅድረት በዮሐንስ አካል ይመላበታል

ለማለት ነው እንዳይሉ አካለ መንፈስ ቅዱስ በዮሐንስ አካል ብቻ ሳይሆን በዓለም ሁሉ ያለና ዓለምን የሚተርፍ ነው። ስለዚህ በተለየ በዮሐንስ ይመላል ያለው ሀብተ መንፈስ ቅዱስ ያድርበታል ሲል ነው። በኤልሳቤጥ መንፈስ ቅዱስ ሞላባት የሚለውም እንዲሁ ነው። ኤልሳቤጥ ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ገንዘብ አድርጋ ድንግል ማርያምን ጌታን አመሰግነች ማለት ነው። በተጨማሪ ጌታ ለሐዋርያት መንፈስ ቅዱስን አሳደረባቸው ተብሏል። ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ሰጣቸው ማለት ነው። "ይህንም ብሎ እኛ አለባቸውና መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ" እንዲል (ዮሐ.፳፫፡፳፪)። የሐዋርያት ሥራ ላይ "ጴጥሮስ ይህን ነገር ገና ሲናገር ቃሉን በሰሙት ሁሉ ላይ መንፈስ ቅዱስ ወረደ" ተብሏል (ዮሐዋ. ሥራ ፲፫፡፵፬)። ወረደ ማለት ምሥጢር ገለጠላቸው ሀብቱን ሰጣቸው ማለት ነው እንጂ በአካል ነው እንዳይሉማ መንፈስ ቅዱስ በሁሉ ቦታ ያለ ስለሆነ የሚወርድ የሚወጣ አይደለም። ልጅነትን፣ ክብርን መንፈስ ቅዱስ ይላቸዋል። ምክንያቱም እነዚህም ሀብተ መንፈስ ቅዱስ ስለሆኑ ነው። ለምሳሌ "ወእምዝ ወደዩ እደዊሆሙ ላዕሌሆሙ። ከዚህም በኋላ እጃቸውን ጫኑባቸው። ወነሥኡ መንፈስ ቅዱስ" ሲል ልጅነትን ተቀበሉ ማለቱ እንደሆነ ግልጽ ነው (ዮሐዋ. ሥራ ፳፫፡፲፮)። ልጅነት የሚለው ደግሞ ክብር ነው። አዳም ዕፀ በለስን በመብላቱ ክብሩን አጣ እየተባለ መነገሩ ልጅነቱን አጣ ማለት ነው።

፳፭. ጌታ በሰንበት አረፈና ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ጌታ በሰንበት አረፈ ማለት ሰማይንና ምድርን እንዲሁም በውስጣቸው የሚኖሩ ፍጥረታትን ፈጥሮ ጨረሰ ፈጥሮ ተወ ማለት ነው። እንጂ ድካም ኖሮበት አረፈ ማለት አይደለም። መፍጠርን መተውን ያመለክታል (ዘፍ.2፡2 አንድምታ ትርጓሜ)።

፳፮. በመጀመሪያ ሣርን በኋላ ሰብልን አቤቱ የምድርን ፍሬ ባርክ። ሣር እና ሰብል መቀዳደማቸው ምስጢሩ ምንድን ነው?

መልስ፦ ሣር የሚለው በቁሙ ሣርን ነው። ከፍሬ በፊት መጀመሪያ የሚገኝ ሣር ነውና። ፍሬ የሌለውን ቡቃያውንም ሣር ብሎታል። ከቡቃያ ቀጥሎ ሰብል ይገኛል። ሰብል ያለው የዘረዘረውን እህል ነው። ከሰብል በኋላ የሚመጣው ደግሞ ፍሬ ነው። ስለዚህ መጀመሪያ ቡቃያውን ቀጥለህ የዘረዘረውን (ዝርዝሩን) መጨረሻ ላይ ደግሞ ፍሬውን ባርክ ማለት ነው።

፳፯. ጌታችን የሕይወት ፍሬን ልቀሙ የመድኃኒት ቦርቦርቴንም የራስ ቍርንም ተቀዳጁ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ልቀሙ ካለ ዘንድ ፍሬ አለ። በትርጓሜ ቋንቋ ፍሬ ግሥ ነው። ወይም በቅኔ ቋንቋ ፍሬ ሰም ነው። ሕይወት ወርቅ ነው። በቅኔ መንገድ ደግሞ ሰም ለወርቅ ማሰሪያ ያተርፍለታል። ስለዚህ ልቀሙ የሚለውን ሥሩ ወይም አድርጉ ማለት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ መልካም ሥራን ሕይወት፣ ክፉ ሥራን ሞት ይለዋል። ቅዱስ ያፌድም መጽሐፍ

ቅዱስን መሠረት አድርጎ የሚጽፍ ነውና ከዚህ መልካም ሥራን ሕይወት ብሎታል። "ወናሁ ሢምኩ ቅድመ ገጽክ የም ሕይወተ ወሞተ" እንዲል (ዘዳ.30፥15)። ስለዚህ የሕይወት ፍሬን ልቀሙ ማለት መልካም ሥራን ሥሩ ማለት ነው። ቦርቦርቴ ራስን ከጦር ከሰይፍ ለመከላከል የሚያገለግል በራስ የሚጠለቅ ከብረት የሚሠራ እንደ ቆብ ያለ ነው። ያን ያደረገ ሰው ሰይፍ ጦር እንደማያስፈራው ሁሉ እናንተም መልካም ሥራን ተቀዳጁ ማለት ነው። መልካም ሥራን የያዘ ደግሞ ምንንም አይፈራም። እንደ ቅዱስ ጳውሎስ ደፋር ይሆናል (ሮሜ 8፥35-39)።

ጳጵ. እግዚአብሔር ሰውን በመውደዱ ሰንበትን ሠራ ይላል። ሰውን በመውደዱ ሲል ለሌሎች ፍጥረታትስ?

መልስ፦ ሰንበት የተፈጠረች በዋናነት ለሰው ልጆች ዕረፍት ትሆን ዘንድ ነው። ምስጢሩ ግን ሰንበት የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌ ናት። ከምድራውያን ፍጥረታት ደግሞ በመንግሥተ ሰማያት ለዘለዓለም የሚኖር ሰው ብቻ ስለሆነ ሰውን በመውደዱ ሰንበትን ሠራ ተብሏል። እግዚአብሔር በባሕርዩ ሁሉን ፍጥረት ይወዳል። በባሕርዩ ፍቅር ነውና (1ኛ ዮሐ.4፥8)። ሌሎች ፍጥረታት ግን ትንሣኤ የላቸውም። ከመጀመሪያውም የተፈጠሩት ለሰው ጊዜያዊ ሕይወት አገልግሎትን ሰጥተው ያልፉ ዘንድ ነው። ሰውን በመውደዱ ያሰኘው ይህ ነው። ሰውን ይወዳል ማለት ሌሎችን ይጠላል ማለት አይደለም።

ጳጵ. ሰውን የሚወድ ክርስቶስ ሰንበትን ለዕረፍት ሠራ ይላል። ቅዱስ ያሬድ ሰንበት የሚላት የትኛዋ ሰንበት ናት? ቀዳሚት ሰንበትስ አልፋለች?

መልስ፦ ቅዱስ ያሬድ በዚህ አገባቡ ሰንበት የሚላት ቅዳሜን ነው። አያይዞ እስመ ባቲ አዕረፈ እምኩሉ ግብሩ ይላልና (ዘፍ.2፥3)። ከብሉይ ኪዳን ዐሥሩ ትእዛዛት አልተሻሩም። ከዐሥሩ ትእዛዛት አንዱ ደግሞ ሰንበትን አክብር የሚለው ነው። ይህ ደግሞ በዋናነት የተነገረው ለቅዳሜ ነው። ቅዳሜ አላለፈችም አልተሻረችም። አሁን በሐዲስ ኪዳን ደግሞ ሐዋርያት በቀኖና እሑድንም እንድናከብር ስለገለጹልን እሑድንም ሰንበተ ክርስቲያን ብለን እናከብራለን። ሁለቱንም እናከብራቸዋለን ማለት ነው።

፴. የዱር እንስሳትና የሰማይ ወፎች እንዲሁም የባሕር ዓሣዎች እርሱን ያመሰግናሉ ይላል። ያመሰግናሉ ሲል ምን ማለቱ ነው?

መልስ፦ እርሱ እግዚአብሔር ራሱ በሚያውቀው እኛ በማናውቀው መንገድ ከላይ የተጠቀሱትና ሌሎችም ደማውያን ፍጥረታት ያመሰግኑታል ማለት ነው።

፴፩. ማኅበረ በኩር አማኅበሩ አማኅብሮ ይላል። ማኅበረ በኩር የተባሉ እነማን ናቸው?

መልስ፦ በኩር የተባለ ክርስቶስ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ በመልእክቱ "ፈነዎ ለበኩሩ ውስተ ዓለም" እንዳለ (ዕብ.1፥6)። ሥጋ ቃልን ተዋሕዶ የአብ የባሕርይ ልጅ ሆኗል። እርሱ የባሕርይ ልጅ በመሆን ከቀደመ በኋላ እኛ ደግሞ እርሱን በኩር አድርገን የጸጋ ልጅነትን እናገኛለን። የድንግል ማርያምም ብቸኛ የመጀመሪያ ልጇ ነው። የአብም ብቸኛ ልጇ ነው። በሁለቱም በኩል በኩር ቢባል ይገባዋል። ማኅበረ በኩር ማለት ማኅበረ ክርስቶስ ማለት ነው። እኒህም በእርሱ አምነው የተጠመቁ ምእመናን ሁሉ ናቸው።

፴፪. ፋሲለደስ ሆይ ስምህን የጠሩ መታሰቢያህን ያደረጉ ኃጥኣን በኪዳንህ ይጸድቃሉ ይላል። ኃጥኣን በኪዳንህ ይጸድቃሉ ሲል ምን ማለት ነው? ከጸደቀስ ለምን ኃጥኣ አለው? ማንም ኃጥኣ በቃል ኪዳን ይጸድቃል?

መልስ፦ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌል "ኃጢአተኞችን እንጂ ጸድቃንን ልጠራ አልመጣሁም" ብሏል (ማር.2፥17)። ይህም ማለት በቀድሞ ሥራቸው ኃጥኣን የነበሩ ሰዎች ትምህርቱን ሰምተው ከኃጢአት ተመልሰው በጽድቅ ሥራ ይኖሩ ዘንድ ጠራኋቸው ማለት ነው። የጸድቃንን መታሰቢያ ማድረግ ራሱን የቻለ አንድ የጽድቅ ሥራ ነው። ስለዚህ ኃጥኣን ከኃጢአታቸው ተመልሰው የጸድቃንን መታሰቢያ ቢያደርጉ ይህ ሥራቸው ያጸድቃቸዋል ማለት ነው። ይህም ጌታ በተናገረው ቃል መሠረት ነው። "ጸድቅን በጸድቅ ስም የሚቀበል የጸድቁን ዋጋ ያገኛል" ብሏልና (ማቴ.10፥41)። ከጸደቁ ለምን ኃጥኣ ተባሉ ለሚለው በቀድሞ ሥራቸው ምክንያት ነው። ቃል ኪዳን ከጽድቅ መንገዶች አንዱ እንጂ ብቸኛው አይደለም። ስለዚህ ሰው በቃል ኪዳን ብቻ ይጸድቃል አንልም። ጽድቅ በማመን፣ ምሥጢራትም በመፈጸም፣ መልካም ሥራን በመሥራት፣ በቃል ኪዳንና በመሳሰለው ይገኛል። በአንዱ ብቻ ይገኛል ግን አይባልም። ስለዚህ ሰው ለመዳን ሁሉንም ለመሥራት መጣር አለበት።

፴፫. ፋሲለደስ የት አካባቢ የነበረ ነው?

መልስ፦ መጽሐፈ ገድሉ እንደሚገልጸውና ስንክሳር መስከረም 11 እንደሚገልጸው ፋሲለደስ የሮም የሠራዊት አለቃ የነበረና ነገሥታትንም በአማካሪነት ያገለገለ ታላቅ ሰው ነው። ስለዚህ ፋሲለደስ ሮም አካባቢ ይኖር የነበረ ሰው ነው።

፴፬. ስለዚህም ቤተክርስቲያን ከክበሩ በዓላት አልቃ በጥበብና በዕውቀት፣ በጽናጽልና በክብር በዓልህን ታከብረዋለች። ከክበሩ በዓላት አልቃ ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ የቅዱሳን በዓላት ሁሉ የክበሩ በዓላት ናቸው። በስንክሳር እንደተገለጸው ከዓመት እስከ ዓመት የብዙ ቅዱሳን በዓላት ይወላል። ቢሆንም ግን መታሰቢያቸው ከመነበብ ውጭ ጽላት ተቀርጾላቸው፣ መልክእ ተደርሶላቸው፣ ቤተክርስቲያን ታንጾላቸው የሚከበሩ ጥቂቶች ናቸው። ፋሲለደስ ከእነዚህ ከጥቂቶች አንዱ ስለሆነ ካልተሠራላቸው አንጻር ከክበሩ በዓላት አልቃ ታከብረዋለች ተብሏል።

፴፭. የኃጢአት ማስተሥረድ ትሆን ዘንድ ቤተክርስቲያንን በሰማያዊት መቅደስ አምሳል አነጻጽት ሠሯት ይላል። በሰማይ መቅደስ አለ ወይ?

መልስ፦ በሰማይ በዚህ በመሬት እንዳለችው ያለች የተለየች መቅደስ ኖራ አይደለም። በሰማይ መቅደስ አለች እያለ የሚገልጽት ጠቅላላ መንግሥተ ሰማያትን ነው። "ወእምዝ ተርጎወ መቅደሱ ለእግዚአብሔር ዘውስተ ሰማይ" እንዲል (ራእ.11+19)። ከዚህ አያይዞ በሰማይ ታቦት አለች እየተባለ የሚነገረው ስለምእመን ነው። ታቦት የተባለ ምእመን ነው። "ወአስተርአየት ታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር እንተ ውስተ መቅደሱ" ሲል ምእመን መንግሥተ ሰማያትን ወርሳ ከብራ ታየች ማለት ነውና (ራእ.11+19 አንድምታ ትርጓሜ)።

፴፮. የፈላ እርሳስን ከሙጫ ጋር አድርገው ቢያጠጧችሁ ሲል የፈላ እርሳስ ምንድን ነው?

መልስ፦ እርሳስ እንደ ብረት ያለ የመዓድን ዓይነት ነው። ብረትን በእሳት አቅልጠው ልዩ ልዩ ቅርጽ እንደሚሰጡት ሁሉ እርሳስም ሲቀልጥ ወደፈሳሽነት የሚለወጥ የፈላ ይሆናል። ይህንን የጠጣ ሰው ሰውነቱ ተሰነጣጥቆ ይሞታል። የፈላ እርሳስን ቢያጠጧችሁ ያለው ይህንን ነው።

፴፯. ዛንጅር ምንድን ነው?

መልስ፦ ዛንጅር በቀድሞው ዘመን ወንጀለኞች ይታሰሩበት የነበረ የብረት ሰንሰለት ነው።

፴፰. ቤተ ክርስቲያን የኃጢአት ማስተሥረድ እንዴት ልትሆን ትችላለች? በካህናት ጸሎት አይደለም ወይ ኃጢአት የሚሠረይ?

መልስ፦ የኃጢአት ማስተሥረድ መባሏ ንስሐ ገብተን ሥጋውን ደሙን የምንቀበልባት በመሆኗ ነው። ሰው ምንም እንኳን ንስሐ ቢገባ ከጥምቀት በኋላ የሠራው ኃጢአት የሚሠረየው ሥጋውን ደሙን በመቀበል ነው። ኃጢአት ዘእምድጎረ ጥምቀት ይሠረይ በቀራርባን እንዲል። ስለዚህ ኃጢአት በካህናት ጸሎትም፣ ቤተክርስቲያን ሄዶ በመቀራብም ይሠረያል።

፴፱. ኢቀደሶኑ ደሙ ክቡር ለዕፀ መስቀሉ ወበእንተዝ ንሕነ ናመልኮ። የክርስቶስ ደም የፈሰሰበት ነውና መስቀልን እናመልክዋለን ይላል። እናመልክዋለን ሲል ምን ማለቱ ይሆን?

መልስ፦ አምላክ የሚለው የግእዝ ቃል አመለክ፣አከበረ ተብሎ ይተረጎማል። ወበእንተዝ ንሕነ ናመልኮ ሲል ናመልኮ ምስጢሩ እናከብረዋለን ማለት ነው። በአጭሩ መስቀልን እናመልክዋለን ማለት የጸጋ ክብርን እናከብረዋለን ማለት ነው።

፵. መስቀል ሆይ ስለ ቅዱስ ስምህ ርዳን አድነንም ይላል። ምን ማለት ነው?

መልስ፦ መስቀል፤ ሰንበት ሰሚ ወይም ተናጋሪ አይደለም። ነገር ግን በመስቀልም በሰንበትም እግዚአብሔር ታላላቅ ሥራዎችን ስለሠራባቸው የተከበሩ ናቸው። በቅዱሴ ሰአሊ ለነ ሰንበት-ሰንበት ሆይ ለምኝልን ሲል ይገኛል። አሁን ሰንበት የምትሰማ ሆኖ አይደለም። በሰንበት ታላላቅ ሥራን የሠራህ አምላክ ሆይ በሰንበት የሠራኸውን ሥራ አስበህ ይቅር በለን ማለት ነው። ይህን የመሰለ በመጽሐፍ ቅዱስም አለ። ዕለት መናገር የማትችል ቢሆንም እንደምትናገር አስመስሎ ይናገራል። "ዕለት ለዕለት ትጐሥዕ ነቢብ፤ ወሌሊት ለሌሊት ታየድዕ ጥበበ" እንዲል (መዝ.19፥2)። መስቀል ሆይ ርዳን የሚለውም ጌታ ሆይ በመስቀል ሰቅለህ ያዳንክንን ማዳን አስበህ ርዳን ማለት ነው። በማድረጊያው አድራጊውን መግለጽ ነው።

፵፩. ደብተራ ፍጽምት እንተ ኢገብራ እደ ሰብእ። በደሙ ክቡር በዕፀ መስቀሉ ተቀደሰት ቤተ ክርስቲያን ምስጋደሙ ለመሃይምናን። እንተ ተሐንፀት በእደ ካህናት ወተቀደሰት በአፈ ጳጳሳት እምነ ጽዮን ቅድስት እንተ የዐውዳ ስብሐት ይላል። እንተ ኢገብራ እደ ሰብእ እና እንተ ተሐንፀት በእደ ካህናት እንዴት ነው የሚተረጎምው? ወተቀደሰት በአፈ ጳጳሳት ሲልና በደሙ ክቡር በዕፀ መስቀሉ ተቀደሰት ሲል እንዴት ነው?

መልስ፦ እንተ ኢገብራ እደ ሰብእ (ሰው ያልሠራት) መባሉ ቤተክርስቲያንን የመሠረታት ክርስቶስ መሆኑን ያመለክታል (ኤፌ.2፥20)። መሥራችንና ባለቤትን ሲያመለክት ሰው ያልሠራት ተብሏል። በካህናት እጅ የተሠራች ማለቱ ደግሞ ምእመናን በካህናት ተጠምቀው ቤተክርስቲያን ስለተባሉ ማጥመቃቸውን፤ ማስተማራቸውን ሲያመለክት ነው። ቤተክርስቲያን የተሠራች የተቀደሰች በክርስቶስ ደምና በመስቀሉ ነው። በአፈ ጳጳሳት ተቀደሰት ሲል ደግሞ በጳጳሳት የተመሰገነች ማለት ነው።

፵፪. ንግሥት ዕሌኒ ዕንባቆም ነቢይ ሥራውን ያደነቀውን መስቀልን ፈለገች ይላል። ስለ መስቀል ዕንባቆም ተናግሮ ነበር?

መልስ፦ አዎ ተናግሯል። "በማእከለ ክልኤ እንስሳ ርኢኩከ ከመ ከመ ይቀርብ ዓመቲሁ አእምረክ ወከመ ከመ ይበጽሕ ጊዜሁ እሌብወክ" ብሎ ተናግሯል (ትን. ዕን.3፥2)። በሁለት እንስሳት መካከል አየውህ የሚለው በፈያታዊ ዘየማንና በፈያታዊ ዘጸጋም መካከል በመስቀል ላይ ተሰቅለህ አየውህ ማለት ነው። ሰው የሚናገር እንስሳ (እንስሳ ነባቢ) ይባላልና። "ወኩሉ እንስሳ ነባቢ" እንዲል (ሃይ.አበ.110፥23)። በማድረጊያ አድራጊን በአድራጊ ማድረጊያን መግለጽ መጽሐፋዊ ልማድ ነውና በሁለት ወንበዴዎች መካከል በመስቀል ተሰቅሎ ያየው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ይህንን ነቢይ ዕንባቆም ቀድሞ በትንቢት አይቶት ጊዜው ሳይደርስ እንደደረሰ እንደደረሰ አይቶ አድንቋል።

፵፫. እንደ ዮሐንስ ቀሲስ አፉን እስኪስመው ድረስ ለንዑድ ኤዎስጣቴዎስ ከኢየሱስ ክርስቶስ ዘንድ ሞገስ ተሰጠው ይላል። ምን ለማለት ነው? የትኛው ቀሲስ ዮሐንስ ነው?

መልስ፦ ቀሲስ ዮሐንስ የተባለ ወንጌላዊው ዮሐንስ ነው። ምንም እንኳን ሐዋርያት በፓትርያርክ ደረጃ የነበሩ ቢሆንም ፓትርያርክ የበታችኛን ሥራ ሁሉ መሥራት ስለሚችል ወይም ደግሞ በቀደመ መዓርጉ ቀሲስ ብሏል። እንዲሁም ስለትሕትና ቀሲስ ተብሏል። ይህን የመሰለ ደግሞ 2ኛ ዮሐ.1፥1 ላይ ተገልጿል። "እምነ ቀሲስ ለኅሪት ወለእግዝእት ወለደቂቃ ለእንተ አነ አፈቅራ በጽድቅ..." እንዲል። የመልክክ ኢየሱስ ደራሲም "ሰላም ለአፋክ ለዮሐንስ ዘሰአሞ ንጽሐ ኅሊናሁ ወልቡ ለዐይነ ፍትወትክ ሶበ አደሞ ኢየሱስ ክርስቶስ መፍቀሬ የውሃት ወተቀይሞ..." ብሏል። አፍን መሳም የፍቅር ምልክት እንደሆነ ደግሞ "ይስዕመኒ በስዕመተ አፋሁ" ተብሎ ተገልጿል (መሐ. መሐ.1፥2)። እናት ሕፃን ልጇን አፋን ግንባሩን መሳሟ ጽንዐ ፍቅሯን ይገልጻል። እንደዚሁ ኢየሱስ ክርስቶስም እንደ እናት እንደ አባት የሚወደው ልጁን ይስመዋልና ኤዎስጣቴዎስን እንደ ዮሐንስ ሳመው ተብሏል።

፵፬. የመስቀል ችግሮችን ባየች ጊዜ ዕሌኒ በአንደበቷ እልል አለች በእግሯም አሸበሸበች ይላል። በእግሯም አሸበሸበች ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ በእግር ማሸብሸብ የሚለው የሀገራችን ሊቃውንት እንደሚያስረግጡት ያለ ነው። እጅን በማጨብጨብ፣ እግርን በማስረገጥ፣ በአንደበት እልል በማለት እጅን፣ እግርን፣ አንደበትን ለፈጠረ እግዚአብሔር የአምልኮ ምስጋናን ማመስገን ነው።

፵፭. ማርያም ሆይ የወልድን መስቀል እየለበሰሽ (ለብሰሽ) ፈጽሞ ደስ ይበልሽ ሲል ምን ማለቱ ነው?

መልስ፦ መስቀል እንደሸማ የሚለብሱት፣ እንደ ሰርመዴ የሚከናከቡት፣ እንደ መጎናጸፊያ የሚጎናጸፉት ሆኖ አይደለም። በመስቀሉ የተፈጸመውን ድኅነት እያሰብሽ ደስ ይበልሽ ማለት ነው። ቅዱሳን የእግዚአብሔርን ማዳን እያሰቡ ደስ እያላቸው ይኖራሉና።

፵፮. ዕሌኒ መልአኩን ሰለ ክርስቶስ መስቀል ንገረኝ አለችው ይላል። ማንኛው መልአክ ነው?

መልስ፦ ከዚህ የመልአኩ ስም አልተገለጸም። ድርሳን መስቀል ዘመጋቢት ላይ ቅዱስ ንብርኤል እንደሆነ ተገልጿል።

፵፯. ስሐታንን ይመልስ ዘንድ በእንጨት መስቀል ላይ ኃጥኣንን ታገሠ ይላል። ኃጥኣንን ታገሠ ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ ሳለ ኃጥኣን አይሁድ ይዘባበቱበት ይሰድቡት ነበር። በጥሬ እየመቱም ክርስቶስ ሆይ የመታህ ማን ነው? እስኪ ንገረን እያሉ ያፌዙበት ነበር። አምላክ ከሆንክ እስኪ ከመስቀል ውረድ ሲሉት ሁሉ ታግሦ ዝም አላቸው። ቅዱስ ያፌድ ተዐገሠ ኃጥኣን ያለው ይህንን ነው። ቅዱስ

የሐንስ አፈወርቅም ኦ ትዕግሥት ዘመጠነዝ ትዕግሥት ያለው ይህንኑ ነው (ቅዱሴ የሐንስ አፈወርቅ)።

፵፰. አይሁድስ ኢየሕመሩ በቅንዕቶሙ መድኃኒቶሙ ሰቀሉ ይላል። አላወቁም እንዴት?

መልስ፦ አዎ አይሁድ አላወቁም። ቅዱስ ጳውሎስም ይህንን ሲገልጽ "ወሶበሰኬ አእምሩ እምኢስቀልዎ ለእግዚአ ስብሐት። አውቀውስ ቢሆን የክብርን ጌታ ባልሰቀሉትም ነበር" ብሏል (1ኛ ቆሮ.2፥8)። ላለማወቃቸው ምክንያቶቹ ግን ራሳቸው ናቸው። ምቀኝነታቸው፣ ቅንዕታቸው፣ ጥላቻቸው መድኃኒታቸውን ላለማወቅ መንሥኤ ሆናቸው።

፵፱. መስቀል አብርሃም ለመሠዊያ የፈለጠው፣ የማይነቅዝ እንጨት ነው ሲል ምን ማለት ነው? የማይነቅዝ እንጨት አለ ወይ?

መልስ፦ የማይነቅዙ የእንጨት ዓይነቶች አሉ። ለምሳሌ በትርጓሜ በብዛት የተገለጸው ሸምሸርሰጢን የሚባለው እንጨት አይነቅዝም። በብሉይ ኪዳን ንዋየ ቅድሳት ሲሠሩ ከሸምሸርሰጢን ይዘጋጁ ነበር (ዘፀ.25፥2-26 አንድምታ ትርጓሜ)። ከዚያ ተቀድሰው ለደብተራ ኦሪት አገልግሎት ይውሉ ነበር። በሐዲስ ኪዳን ደግሞ ለቤተክርስቲያን አገልግሎት በብዛት የሚውል መስቀል በመሆኑ በማይነቅዝ እንጨት ተመስሏል። አብርሃም ለመሠዊያ የፈለጠው እንጨት የተባለው ይስሐቅን ለመሠዋት ወደ ተራራ ከወሰደው በኋላ ያዘጋጀው እንጨት ነው። በዚያ እንጨት ቀንዶቹ በዕፀ ሳቤቅ ተይዞ የመጣውን በግ አርዶ ይስሐቅን አድኖታል። ይስሐቅ የሰው ልጆች ሁሉ ምሳሌ ነው። በጉ የክርስቶስ ምሳሌ፣ ዕፀ ሳቤቅ የድንግል ማርያም ምሳሌ ነው። በጉ የታረደበት ያ እንጨት ክርስቶስ የተሰቀለበት መስቀል ምሳሌ ነው (ዘፍ.22፥13 አንድምታ ትርጓሜ)።

፶. መስቀል ዓለምን ያዳነ ነው ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ክርስቶስ ዓለምን ያዳነው በመስቀል ላይ ተሰቅሎ ነው። መስቀል ዓለምን ያዳነ ነው ሲልም ጌታ በእርሱ ሆኖ እንዳዳነበት ለመግለጽ ነው። በማድረጊያ አድራጊን፣ በአድራጊ ማድረጊያን መግለጽ ልማደ መጸሐፍት ነው። በባሕርዩ የሚያድን እግዚአብሔር ብቻ ነው (1ኛ ሳሙ.14፥23)። በጸጋ ደግሞ የማዳንን ኃይል ሰጥቷቸው የሚያድኑ መላእክት፣ ሰዎች፣ ጊዜያት፣ መካናት፣ ንዋያት...የመሳሰሉት አሉና ነው (ኤፌ.2፥16፣ 1ኛ ሳሙ.14፥48)።

፶፩. መስቀል አጋንንትን የሚያባርር ነው ሲል ምን ማለት ነው? ሁሉም ክርስቲያን መስቀል አለው። ታዲያ ለምን አንዳንዱ ሰው አጋንንት ያደረበት ሆነ?

መልስ፦ መስቀል አጋንንትን የማባረር ሥልጣን አለው። አንዳንድ ጊዜ ግን በመስቀልም የማይለቅ ጋኔን ሊኖር ይችላል። በወንጌል እንደተጠቀሰው ሐዋርያትም ሁሉን በሽታ

ሲፈውሱ አንዱን ግን መፈወስ አቅቷቸው ነበር። ክርስቶስም ያ ጋኔን የሚወጣ በጾምና በጸሎት እንደሆነ ነግሯቸዋል (ማቴ.17፥21)። በጠቅላላው የፍጡራን የማዳን ኀይል የጸጋ ስለሆነ ወሰን ስላለበት ነው። በተጨማሪም አንዳንድ ጊዜ የሰው ልጆች ሲታበዩ ትሕትናን እስኪማሩ በእግዚአብሔር ትእዛዝ አጋንንት የማይወጡበት ጊዜ አለ። በመጽሐፈ መነኩሳት ይህን የሚያረጋግጥልን ታሪክ አለ። "በእንተ ምንትኑ ጊዜ ይትመየጡ ሰይጣናት በስመ ክርስቶስ ወትእምርተ መስቀል ወጊዜ ኢይትመየጡ። ሰይጣናት የጌታን ስም ስንጠራባቸው መስቀል ስናማትብባቸው አንዳንድ ጊዜ ድል ተነሥተው የሚመለሱ አንዳንድ ጊዜ ድል ተነሥተው የማይመለሱ ስለምንድን ነው" ብሎ ከጠየቀ በኋላ እኛ ልንጠቀምበት ሊሆን እንደሚችል ገልጿል (ፊልክስዩስ ተስጋሎ 29)።

፶፪. ይህንን ኀላፊ ዓለም የናቃችሁት ነጻ አውጭዎች ናችሁ ይላል። ነጻ አውጭዎች ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ቅዱሳን ነጻ አውጪዎች ይባላሉ። በመጀመሪያ ራሳቸውን ከኃጢአት ነጻ ስላወጡና በሕገ እግዚአብሔር ጸንተው ስለኖሩ ነው። "ነገር ግን ነጻ የሚያወጣውን ፍጹሙን ሕግ ተመልክቶ የሚጸናበት ሥራንም የሚሠራ እንጂ ሰምቶ የሚረሳ ያልሆነው በሥራው የተባረከ ይሆናል" እንዲል (ያዕ.1፥25)። ሁለተኛ አስተምረው ኃጥኣንን ከኃጢአት፣ ከሐድያንን ከክሕደት ነጻ አውጥተው አማኝ ጻድቅ ያድርጋሉና ነው (ማቴ.10፥8)።

፶፫. መስቀል በሰማይ ነገሠ ሲል እንዴት ነው?

መልስ፦ ሰማይ የተባሉ መላእክት ናቸው። መጻሕፍት በማደሪያ ኀዳሪን በኀዳሪ ማደሪያን መጥራት ልማዳቸው ነውና (ዘዳ.32፥1)። መስቀል በመላእክት ነገሠ ማለት ነው። ይህም የነገሠ እንዲከበር መስቀል በመላእክት ዘንድም ተከበረ ማለት ነው። እንዲሁም በቁሙ የነገሠ ከሁሉ በላይ እንዲታይ ትእምርተ መስቀልም ለንጉሥ ቆስጠንጢኖስ ኒቁስጣኑ ኒቁስጣጣኑ ብሎ በሰማይ በከዋክብት መካከል ታይቷልና ነው።

፶፬. መስቀል በመንገድ ለዕው*ራን መሪ ነው ሲል ምን ማለት ነው? መሪያችን ክርስቶስ አይደለም ወይ?

መልስ፦ የመስቀል፣ የቅዱሳን ሰዎች፣ የመላእክት መሪነት የጸጋ መሪነት ነው። በባሕርይ ፍጥረቱን ሁሉ የሚጠብቅ፣ የሚመግብና የሚመራ እግዚአብሔር ነው። ለፍጡራን ደግሞ በጸጋ ሰጥቷቸዋል። መስቀል መሪ ነው ሲባል በተሰጠው ጸጋ የሚመራ ስለሆነ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ መሪያችን ነው ሲል ደግሞ አምላክ እንደመሆኑ በባሕርይ መሪ መሆኑን ይገልጻል። ይህ ደግሞ መጽሐፍ ቅዱሳዊ አገላለጽ ነው። በባሕርይ ብርሃን ክርስቶስ ስለሆነ "እኔ የዓለም ብርሃን ነኝ" ብሏል (ዮሐ.8፥12)። በጸጋ ሐዋርያትም

ብርሃን ስለሆኑ "እናንተ የዓለም ብርሃን ናችሁ" ተብለዋል (ማቴ.5+14)። መስቀል የዕውኑን መሪ የሚለውም በዚህ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል መሠረት የተነገረ ነው።

፶፭. የተተወኩ የተጣልኩ ሆኜ ሳለ በመስቀልህ አበራህልኝ እያለች ቤተክርስቲያን [ኢየሱስን] ታመስግነዋለች ይላል። የትኛዋ ቤተክርስቲያን ናት?

መልስ፦ ይህ ስለምእመናን የተነገረ ነው። ምእመናን ልጅነትን አግኝተው የክርስቶስ ማደሪያ ስለሆኑ ቤተክርስቲያን ይባላሉ ይህም ቤተክርስቶስ ማለት ነው (ዮሐ.14+23፤ 1ኛ ቆሮ.3+16)። ምእመናን ለ5500 ዘመን ያህል የተተወ በሲኦል የተጣሉ ነበሩ። በኋላ ግን ክርስቶስ መጥቶ አድናቸዋልና አመስግነውታል። በሲኦል የነበሩ ነፍሳት በዕለተ ዓርብ ጌታ በአፀደ ነፍስ ሄዶ ቀኝ እጁን አሳይቷቸው ያም ጥምቀት ሆኗቸው ድነዋልና። "የማነ እዴየ መጠውክዎሙ ወኮነቶሙ ጥምቀተ" እንዲል (ሃይ.አበ.3+13)።

፶፮. ዕፅ ሳቤቅ ማለት የይቅርታ እንጨት ማለት ነው ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ የይቅርታ እንጨት የተባለ መስቀል ነው። ክርስቶስ በላዩ ተሰቅሎ ለሰው ልጆች ሁሉ ይቅርታን የሰጠበት ነውና (ሉቃ.23+34)። ለዚህ ለመስቀል ዕፅ ሳቤቅ ምሳሌው በመሆኑ ዕፅ ሳቤቅ ማለት የይቅርታ እንጨት ማለት ነው ተብሏል። ቤዛ ይስሐቅ በግዕዝ በዕፅ ሳቤቅ ተይዞ መጥቶ ይስሐቅ እንዳነበት። ቤዛ ኩሉ እንለ እመሐያው ክርስቶስ ደግሞ በመስቀል ተሰቅሎ ሰው ሁሉ ድኖበታልና ነው።

፶፯. ምድር እንዳትነዋወጥ አደረገ ሲል ምን ማለት ነው? የመሬት መደርመስ፣ የገደል መናድና የመሳሰሉት እንዴት ይታያሉ?

መልስ፦ ጥቂቱን አልቦ፣ ብዙውን ሁሉ ማለት መጽሐፋዊ ልማድ ነው። መሬት በጠቅላላዋ እንዳትነዋወጥ አደረጋት ማለት ነው እንጂ ከእርሷ በጣም ጥቂት ክፍሎች አይደረመሱም አይነዋወጡም ለማለት አይደለም። መታረስ የምትችል እንደመሆኗ፣ የተሠራችም ለሰው ልጅ እንደመሆኗ ሰው ራሱ ፈልጎ ተራራውን ሊንድ፣ ሸለቆውን ሊሞላ ይችላል። ይህን በማድረጉ ግን ምድርን መላዋን እንድትነዋወጥ አያደርጋትም። እግዚአብሔርም ለሰው ተግሣጽ ይሆን ዘንድ አንዲት የተወሰነች ቦታን ሊያነዋውጣት ይችላል።

፶፰. ጳውሎስ ድንግል ማርያምን የነጻነት ድንኳን ብሏታል። ለምን የነጻነት ድንኳን አላት?

መልስ፦ በደብተራ አሪት እግዚአብሔር በረድኤት አድሮ እስራኤላውያንን ከሥጋ መቅሠፍት፣ ከመከራ ሥጋ ያድናቸው ነበር (ዘፀ.40+34)። ያች ድንኳን ግን ጊዜያዊ ነበረች። በውስጧ የሚኖረው ታቦትም አንዳንድ ጊዜ በጠላት ሲማረክ ይታይ ነበር (1ኛ ሳሙ.4+11)። ድንግል ማርያም ዘለዓለማዊ ድንኳን ናት። ይህ ብቻ ሳይሆን ከእርሷ

የተወለደው ክርስቶስም ለሥጋም ለነፍስም ነጻነትን የሰጠና የሚሰጥ በመሆኑ እርሷ የነጻነት ድንኳን ትባላለች።

፲፱. ስለ ድንግል ማርያም ሲናገር በውስጧ ሰው ተወለደ ይላል። ለምን ሰው አለ? አምላክ ወሰብእ ለምን አላለም?

መልስ፦ ክርስቶስ ሰው እንደመሆኑ በወንጌልም ብዙ ቦታ ላይ ራሱን የሰው ልጅ እያለ ገልጿል። አምላክ እንደመሆኑ ደግሞ ራሱን የእግዚአብሔር ልጅ እያለ ገልጿል። መጻሕፍት አንዳንድ ጊዜ የሰው ልጅ፣ አንዳንድ ጊዜ የእግዚአብሔር ልጅ እያሉ ቢገልጹትም ተዋሕዶውን በመዘንጋት ሳይሆን ተዓቅቦን ለመግለጽ ነው። ተዋሕዶው በውላጤ፣ በቡዓዴ፣ በቱሳሔ፣ በፍልጠት፣ በሚጠት፣ በኅድረት እና በመሳሰለው አይደለምና። ተዋሕዶው በተዓቅቦ ነው። ሰው ሲባል አምላክነቱንም በመዘንጋት አይደለም። እግዚአብሔር ሲባል ሰውነቱን በመዘንጋት አይደለም። በተዋሕዶ ፍጹም መገነዘብ ስላለ አምላክም ሰውም ማለት ነው እንጂ። ለዚያ ነው መምህረ ዓለም ቅዱስ ቂርሎስ "ወመጻሕፍትሰ ቦ ዘይቤላ በእንተ መለኮቱ ወቦ ዘይቤላ በእንተ ትስብእቱ እንዘ ውእቱ ከመ አምላክ ወሰብእ። ወቦ ዘይቤላ በእንተ መለኮቱ ወትስብእቱ ኅቡረ" ያለው (ሃይ.አቤ.74+37)።

፳. ቤተክርስቲያን ጴጥሮስንና ጳውሎስን አይታ ልጅ ወንድሜ ወደ አትክልት ቦታ ወረደ አለች። ልጅ ወንድሜ ያለችው ማንን ነው?

መልስ፦ ቤተክርስቲያን ልጅ ወንድሜ እያለች የምትገልጸው ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ነው። ያረጁ ወላጆች በልጆቻቸው እንደሚረዱ፣ ወንድም መከታ እንደሆነ ሁሉ ክርስቶስም ለቤተክርስቲያን ረዳቷ መከታዋ ነውና ልጅ ወንድሜ ትለዋለች (መሐ.መሐ.1+14)።

፳፩. ቤተክርስቲያን አሳዳጅ ሲሰደድ ገፊ ሲገፋ ድንቅ ነገርን አይታ ምንኛ ታደንቃለች ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ አሳዳጅ የነበረው ጳውሎስ በኋላ በክርስቶስ አምኖ በክፉዎች ሲሰደድ፣ ክርስቲያኖች ከዋሉበት አላሳድር ካደሩበት አላውል ብሎ ይገፋቸው የነበረው ጳውሎስ በኋላ በክፉዎች ሲገፋ ቤተክርስቲያን ታደንቃለች ማለት ነው። አሳዳጅ የነበረ ሲሰደድ፣ ገፊ የነበረ ሲገፋ ያስደንቃልና።

፳፪. ሦስት ዕፀ ሕይወትን በምድር ላይ የተከለ የመላእክት ክብራቸው ክርስቶስ ነው ይላል። ሦስቱ ዕፀ ሕይወት እነማን ናቸው?

መልስ፦ ሦስቱ ዕፀ ሕይወት የተባሉ ምድር በተፈጠረች ጊዜ በገነት የነበሩት ሦስቱ ዕፀዎች ናቸው። እነዚህም አንደኛው አዳም እንዳይበላው የታዘዘው ዕፀ በለስ፣ ሁለተኛው

ሺ ዓመት ከሆነው በኋላ በልቶት ታድሶ ወደ መንግሥተ ሰማያት የሚገባበት የነበረው ዕፅ ሕይወት፤ ሦስተኛው አዳም በገነት ሳለ ይበላው ዘንድ የተፈቀደለት ሌላው ዕፅ ነው። ዕፅ በለስ ዕፅ ሕይወት የተባለበት ምክንያት ባይበሉት በጎውን የሚያሳውቅ በመሆኑ ነው። በምሥጢር ሊቃውንት ትንሣኤን፤ ሥጋውን ደሙን፤ ፍቅርን ዕፅ ሕይወት ብለዋቸዋል (ወዳሴ ማርያም ዘንሙስ ትርጓሜ)። መተርጉማን ደግሞ ጥምቀትን፤ ሥጋውን ደሙን፤ ንስሐን ዕፅ ሕይወት ይሏቸዋል። እነዚህ ሁሉ ወደ መንግሥተ ሰማያት ያስገባሉና።

፳፫. ሁለት ጡቶቿ የተባሉ የቤተክርስቲያን ሁለቱ ሕጎቿ ናቸው ሲል እነማን ናቸው?

መልስ፦ የቤተክርስቲያን ሁለቱ ሕጎቿ የተባሉ ብሉይ ኪዳንና ሐዲስ ኪዳን ናቸው።

፳፬. የቅዱሳን መዓዛቸው በቆላ እንዳለ እንደ ሱፍ አበባ ነው ሲል ምን ማለት ነው? የሱፍ አበባ ለምን ተመረጠ?

መልስ፦ የሱፍ አበባ ዙሪያውን እሾኻም ነው። በእሾህ መካከል እሾህ የሌለበት የሚያምር አበባ አለ። ቅዱሳንም በኃጥኣን መካከል የሚኖሩ ጸድቃን በመሆናቸው በሱፍ አበባ ተመስለዋል። የሱፍ አበባ ሲያዩት ደስ እንደሚያሰኝ የቅዱሳን ሥራቸውም ደስ ያስኛል ማለት ነው።

፳፭. የሽመላ ድምፅ በምድራችን ተሰማ ሲል ምን ማለት ነው? የሰው ኃይሉ እንደ ሣር ደካማ ነው ሲልስ ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ሽመላ አፉ ረዘም ያለ የወፍ ዓይነት ነው። ሽመላ በብዛት ለሰው የሚታየው በዘመነ መጸው (ጥቢ) ክረምት ካለፈ በኋላ ነው። የክረምት የማለፉ ምልክት ነው። ቅዱስ ያፌድ የተፈጥሮን ሁኔታ እየገለጸ ለምሳሌ የአበቦችን ማብብ፤ የአዝማራውን መድረስ፤ የሽመላን ድምፅ፤ የሮማንን ማፍራት፤ የወይንን ማብብና የመሳሰሉትን በመጥቀስ የዚህ ሁሉ ባለቤት የሆነውን እግዚአብሔርን አመስግኗል። ይህን የመሰለ አቀራረብ በመጽሐፍ ቅዱስም አለ (መሐ. መሐ.2፥11-13)። የሰው ኃይሉ እንደሣር ደካማ ነው። ሣር ከብቶች የሚግጡት፤ በቀላሉ የሚበጠስ፤ ዕድሜው አጭር እንደሆነ ሁሉ ሰውም ደካማ ነው ማለት ነው።

፳፮. ሁለቱ ጡቶቿ መንታነት እንዳላቸው እንደ ፌቆ ግልገሎች ናቸው ሲል ፌቆ ምን ዓይነት እንስሳ ናት?

መልስ፦ ፌቆ ፍየልን የምትመስል በጣም ፈጣን የዱር እንስሳ ናት።

፳፯. ሮማኖች አፈሩ ሲል ሮማን ምንድን ነው?

መልስ፦ ሮማን ውስጡ ቀያይ ፍሬዎችን የያዘ ላዩ ብርቱካንን ወይም ሽንኩርትን የሚመስል የአትክልት ዓይነት ነው።

፳፰. "በጊዜው የተደሰተ ያዝናል። በጊዜው ያዘነ ይደሰታል። በጊዜው ባዕለ ጸጋ የሆነ ድኻ ይሆናል። በጊዜው ድኻ የሆነ ባዕለ ጸጋ ይሆናል። የዱር አበባም በጊዜው ያልፋል። የማያልፍ የለም" ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ በጊዜው ያዘነ ይደሰታል የተባለ ስለጽድቅ ብለው ጎዘን የሚደርስባቸው ሰዎች በኋላ በምጽአት የአባቴ ቡሩካን ወደእኔ ኑ ተብለው ደስ ይላቸዋል ማለት ነው። "የሚያዝኑ ብፁዓን ናቸው መጽናናትን ያገኛሉና" እንዲል (ማቴ.5፥4)። በጊዜው የተደሰተ ያዝናል የተባለ ደግሞ በክፋት የተደሰተ ሰው በምጽአት ጊዜ እናንተ ርጉማን ከእኔ ሒዱ ሲባል ያዝናል ማለት ነው። "ወእለኒ ይበክዩ ከመ ዘኢበክዩ ወእለኒ ይትፌሥሐ ከመ ዘኢተፌሥሐ ወእለኒ ተደለዉ ከመ ዘኢተደለዉ ወእለኒ ይሣየጡ ከመ ዘኢተሣየጡ ወእለኒ ይመልኩ ከመ ዘኢመለኩ። ወእለኒ ይበልዑ ከመ ዘኢበልዑ ወእለኒ ይሰትዩ ከመ ዘኢሰትዩ እስመ ኩሉ ተድላ ዝ ዓለም የኃልፍ" እንዲል (1ኛ ቆሮ.7፥30-31)። በክፋት ባዕለ ጸጋ የነበረው መንግሥተ ሰማያትን አጥቶ ድኻ ይሆናል። በጽድቅ ምክንያት ድኻ የነበረው መንግሥተ ሰማያትን አግኝቶ ባዕለ ጸጋ ይሆናል ማለት ነው። ባዕለ ጸጋ የነበረው በሞት ሁሉን ያጣል። መልካም በመሥራቱ ምክንያት ድኻ የነበረው በሞት ገነትን አግኝቶ ባዕለ ጸጋ ይሆናል።

፳፱. ድንግል ማርያም ሐዳስዩ ጣዕዋ መባሏ ምሳሌነቱ እንዴት ነው?

መልስ፦ ረጎበ ነፍሳችንን የሚያስወግድ የሰባ ፍሪዳ ክርስቶስን ስለወለደችልን እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ሐዳስዩ ጣዕዋ ትባላለች።

፷. የአባቶቻችን የቅዱሳን አምላካቸው ክርስቶስ ዐይን ያላየውን ጆሮ ያልሰማውን (መንግሥተ ሰማይን) ይሰጣቸዋል ይላል። ዮሐንስ ደግሞ በራእዩ ራእ.21፥1 ወእምዝ ርኢኩ ሰማየ ሐዲስ ወምድረ ሐዳሰ ይላል። አይቃረንም?

መልስ፦ አይቃረንም። ዮሐንስ አየሁ ማለቱ በራእይ ነው። የራእይ እይታ ከኩነት እይታ የተለየ ነው። ስለመንግሥተ ሰማያት ሁላችንም ሰምተናል። ታዲያ ለምንድን ነው ጆሮ ያልሰማት መባሉ ከተባለ መኖሯን ሰማን እንጂ መንግሥተ ሰማያት ምን እንደምትመስል የሚገልጽ ዜና አልሰማንምና ነው። የሰማነው ቢኖርንኳ ራእይ እንጂ አማናዊ አይደለምና። ራእይ ለተመልካቹ በሚገባ መንገድ የተመልካቹን አቅም መሠረት ባደረገ ነገር ይነገራል ይታያልና። አሁን ላይ መንግሥተ ሰማያትን እንደሆነቸው አድርጎ መግለጽ የሚችል አንደበት፣ መስማት የሚችል ጆሮ የለንም።

፷፩. በድንጋይ መወገርን በታገሠ በእስጢፋኖስ በዓል ዛሬ ደስታ ሆነ ይላል። በተወገረበት በዓል መከራውን ማሰብ ሲገባ እንዴት ደስታ ሆነ አለ?

መልስ፦ ሰማዕታት መከራ ተቀብለው ሰማዕት የሆኑባት ዕለት የድል ቀናቸው ናት። ከዚህ ዓለም ድካም አርፈው ወደ መልካም ዓለም የተሸጋገሩበት ቀን ነውና። ሞቶሙስ ለጻድቃን ዕረፍቶሙ ይኢቲ እንዲል። መከራቸው የደስታ ምንጭ እንደሆናቸው በማሰብ መከራ የተቀበሉበትን ቀን በደስታ እናከብረዋለን።

፪፪. ሚልክያስኒ ይቤ እግዚአብሔርስ ግብተ ይመጽእ ወየንድር ውስተ ጽርሑ ሲል ለምን ግብተ አለ? ትንቢት በነቢያት አስቆጥሮ አይደል በድንግል ማርያም ያደረው?

መልስ፦ እውነት ነው የክርስቶስ መምጣት በትንቢተ ነቢያት ተነግሮ፤ ምሳሌ ተመስሎለት ነው። ይህም ሆኖ ግን አምላክ ሰው ሲሆን ያወቀ አልነበረም። እንኳንስ ሰው መላእክትም አላወቁም ነበርና በድንገት ተብሏል። "ወኢያኦመረ መኑሂ እምአለ ሀለዉ ውስተ አርያም ምሥጢረ ምጽአቱ" እንዲል (ሃይ.አበ.60፥11)።

፪፫. ድንግል ማርያምን ደመና ቀሊል ሲላት ምሳሌነቱ እንዴት ነው?

መልስ፦ ቀሊል ማለት ፈጣን ማለት ነው። አቅለሉ ክነፊሆሙ ብሎ አፋጠነ እንዲል (ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጎድንድ)። ፈጣን ደመና ማለት ነው። ፈጣን መባሏ ለበጎ ምግባር ፈጣን ናትና። ይህም ለሰው ሁሉ በመራራቷና ከዚህም ባሻገር ለውሻ ሳይቀር የምትራራ በመሆኗ ነው።

፪፬. የዚህን ዓለም መከራ ደስታ ያደረጉ አባቶቻችን ንዑዳን ክቡራን ናቸው ይላል። እንዴት ነው የዚህን ዓለም መከራ ደስታ ማድረግ የሚቻለው?

መልስ፦ የዚህን ዓለም መከራ ደስታ ማድረግ የሚቻለው ተድላ መንግሥተ ሰማያትን በማሰብ ነው። ቅዱሳን ለሰማዕትነት ይሸቀዳሉም የነበረው የክርስቶስን ፍቅር በማሰብና የመንግሥተ ሰማያትን ደስታ በማሰብ ነበር።

፪፭. ሠርፀ ጴጥሮስ ማን ናቸው?

መልስ፦ ሠርፀ ጴጥሮስ ማን እንደሆኑና ታሪካቸው ምን እንደሆነ ከሌላ መጽሐፍ እስካሁን አላገኘሁም።

፪፮. ሰሎሞን መልካሟ ርግቤ ይላታል። የብርሃን ደጃፍ፣ የቃል መዝገብ፣ እውነተኛዋ ዕፀ ጳጦስ ናት ሲል እንዴት ነው?

መልስ፦ ርግብ የዋህ እንደሆነች ሁሉ ድንግል ማርያምም የዋሂት ኀዳጊተ በቀል ስለሆነች መልካሟ ርግብ ትባላለች። መዝገብ መያዣ ነው። ድንግል ማርያም የቃል መዝገብ መባሏ ቃልን በሥጋ ፀንሳ ዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን በማሕፀኗ ተሸክመው ኖራለችና። ሙሴ ዕፀ ጳጦስን ሐመልማሉ ነበልባሉን ሳያጠፋው፤ ነበልባሉ ሐመልማሉን ሳያቃጥለው አይቷል። በዚሁ ምሳሌ ድንግል ማርያም እሳተ መለኮት ሳያቃጥላት በሥጋ

የፀነሰችው ሐመልማል በመሆኗ ዕፀ ጳጦስ ዘበአማን ትባላለች። የብርሃን ደጃፍ መባሏ። በደጃፍ ይገቡበታል ይወጡበታል። የዓለም ብርሃን እኔ ነኝ ያለ ጌታም ከእርሷ ተፀንሶ ተወልዷልና የብርሃን ደጃፍ ተብላለች።

፪፯. እስጢፋኖስ [በድንጋይ] ለወገሩት ይቅርታን ለመነ ሲል ምን ማለት ነው? እኛስ ዛሬ እየወገሩን ይቅርታን ልንለምን ነው? ይህ ይቅርታ ለሁሉም ሰው ነው ወይስ እንዴት ነው? ቤተክርስቲያንን ለሚያፈርስ ሃይማኖትን ለሚንድም ይቅርታን መጠየቅ አለብን?

መልስ፦ የሚበድሉንን ይቅርታ ማለት ከሁላችንም ይጠበቃል። ይቅርታ ማለት በደል አታድርግባቸው ማለት ነው። ከይቅርታ በተጨማሪ ትክክለኛ ፍትሕንም ማስፈን አለብን። በነፍስ እንዳይቀጣቸው ብንለምንም በሠሩት ክፉ ሥራ ግን ተበዳይ ተክሦ በዳይ ክሦ መታረቅ ይገባል። ክርስቶስ ሳያውቁ ለበደሉት አባት ሆይ የሚያደርጉትን አያውቁምና ይቅር በላቸው ብሏል። እያውቁ ለሚያጠፉትና ንስሐ ለማይገቡት ደግሞ እንደ ዳዊት የሚገፉኝን ግፋቸው ብሎ መጸለይ ይቻላል (መዝ.34፡1)። ቤተክርስቲያንን ለሚያፈርስ ሃይማኖትን ለሚንድም ይቅርታን መለመን ይገባል። ቤተክርስቲያንን በማፍረስ ሃይማኖትን ለመናድ በመሞከሩ ግን ከይቅርታ ባሻገር ላጠፋው ጥፋት ፍትሕ መስጠት ይገባል።

፪፰. ሰማያዊ ወታደር የሆነ ገብሬ ክርስቶስ ሙሽራውን [ክርስቶስን] ተከትሎ በትዕግሥቱ ሰይጣንን አሸነፈው ይላል። ሰማያዊ ወታደር ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ ሰማያዊውን ዓለም ለመውረስ የሚያበቃ መልካም ሥራን በመሥራት የሚተጉ ሰዎች ሰማያውያን ወታደሮች ይባላሉ። ሰማያውያን ያሰኛቸው በተፈጥሯቸው ሳይሆን በምግባራቸው ነው። ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ 10 መነኩሳትን ወመነኩሳትኒ መላእክት ምድራውያን ወሰብእ ሰማያውያን እንዳላቸው ያለ ነው።

፪፱. ድንግል ማርያምን የሰማዕታት እናታቸው የመላእክት እኅት ብሎ ጠራት። ከምን አንጻር ነው? ዘወትር በወርቅ የሚከድኗት በውስጧ ሕግ ያለባት ታቦት ናት ሲልስ ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ድንግል ማርያም የሰማዕት እናታቸው መባሏ ሄሮድስ ልጇን ሊገድልባት በፈለገ ጊዜ ወደ ግብፅ ስትሰደድ እሾሁ ወግቷታል፤ ውሃ ጠምቷታል፤ እንቅፋት መትቷታል። በጠቅላላው ሰማዕታት እንደሚደርስባቸው መከራ ደርሶባታል። ሰማዕታት በመከራ እርሷን ይመስላሉና እናታቸው ትባላለች። የመላእክት እኅት መባሏ መላእክት ንጹሐን እንደሆኑ እርሷም በሥጋም በነፍስም ንጽሕት ናትና። በብሉይ ኪዳን በወርቅ የተከደነች ታቦት ነበረች በውስጧም ጽላት ነበረ። ያቺ የእመቤታችን ምሳሌ ናት። ወርቁ የንጽሕናዋ ምሳሌ፤ ጽላቱ የጌታ ምሳሌ። ቃሉ የቃል፤ አካለ ጽሌ የትስብእት ምሳሌ ነው። ዘወትር የሚከድኗት መባሏ ዘለዓለም ድንግል ለመሆኗ ምሳሌ ነው።

፹. አባ ዮሐንስ እግዚአብሔር የወደደውና እንደ ንስር ክንፍ የሰጠው ነው ሲል ምን ለማለት ፈልጎ ነው እንደ ንስር ክንፍ አውጥቶ ነበር ማለት ነው? መላእክትስ በእውነት እንደ ንስር ክንፍ አላቸው? ለመላእክትና ለቅዱሳን ሰዎች ክንፍ አላቸው ሲባል እንዴት ነው?

መልስ፦ ስለ ቅዱሳን ለምሳሌ አቡነ ተክለ ሃይማኖት፤ አባ ዮሐንስና ሌሎችም ክንፍ ተሰጣቸው ሲባል ረቂቅ ክንፍ ተሰጣቸው ማለት ነው። እንጂ እንደ ወፍ እንደ ንስር የሚታይ ክንፍ ሰጣቸው ማለት አይደለም። ለመላእክትም ረቂቅ ክንፍ አላቸው። በሌላ አገላለጽ በክንፍ ከቦታ ቦታ እንደሚንቀሳቀሱበት ሁሉ ቅዱሳንም ሲበቁ እንደ መላእክት በሐሰት ከፈለጉበት ቦታ ደርሰው ይመጣሉና ይህንን ለመግለጽ ነው።

፳፩. ማርያም ንጹሕ የመና ሙዳይ ናት ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ በብሉይ ኪዳን ከሰማይ የወረደ መና ይቀመጥበት የነበረ ሙዳይ (አገልግል) ነበረ። ድንግል ማርያም የዚያ ሙዳይ (አገልግል) ምሳሌ ናት ማለት ነው። ከሰማይ የወረደ መና ወልደ እግዚአብሔር በእርሷ ማሕፀን ለዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን ተቀምጧልና የወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው (ዮሐ.6፥41)።

፳፪. ከጊዜ በፊት የነበረውን ቃልን የወለደች ድንግልን ወልዳታለችና ሐና ከሴቶች ሁሉ ትበልጣለች ሲል ምን ማለት ነው? እመቤታችን ከሴቶች ትበልጣለች ታዲያ እንዴት ይታረቃል?

መልስ፦ ሐና ከሴቶች ሁሉ ትበልጣለች ሲል ከዚህ የተጠቀሰው ሁሉ ፍጹም ሁሉ አይደለም። ከሴቶች ትበልጣለች ሲል ከብዙ ሴቶች ትበልጣለች ማለት ነው። ይህም ድንግል ማርያምን አያካትትም። ከድንግል ማርያም የሚበልጥ ፍጡር የለምና። ድንግል ማርያም ከፍጡራን ሁሉ በላይ ናት።

፳፫. እግዚአብሔር በፋራን በቴማን ይመጣል የሚለው እንዴት ይተረጎማል?

መልስ፦ በብሉይ ኪዳን ዘመን በቴማንና በፋራን እግዚአብሔር ተአምራትን አድርጓል (ዕን.3፥3)። እስራኤላውያንንም ረድቷል። ድንግል ማርያም በቴማንና በፋራን ተራሮች ትመሰላለች። እግዚአብሔር ወልድ ከእርሷ ተወልዶ እስራኤል ዘንፍስ የተባለን ክርስቲያኖችን ረድቶናልና አድኖናልና።

፳፬. መልአክ በመልአክ ያልፋል እንጂ አሳልፈኝ አይለውም ሲባል እንዴት ነው?

መልስ፦ መላእክት ረቂቃን ስለሆኑ አንዱ መልአክ በአንዱ መልአክ አካል ያልፋል ማለት ነው። እንኳንስ መላእክት የፀሐይ ብርሃንም በአየር መካከል አልፎ ከእኛ ሲደርስ ይታያልና። ረቂቅና ረቂቅ አይገፋፉምና።

፳፭. ካህናተ ሰማይ ቁጥራቸው 24 ናቸው? አንዳንድ መምህራን 24 ሰዓት ስለሚያመሰግኑ 24 ተባሉ እንጂ ቁጥራቸው 24 አይደሉም ይላሉ። የትኛው ነው ትክክል?

መልስ፦ ካህናተ ሰማይ ብዛታቸው 24 እንደሆነ የሐንስ አቡቀለምሲስም ገልጿል (ራእ.19፥4)። ስለዚህ ቁጥራቸው 24 አይደለም የሚለው አነጋገር ትክክል አይደለም። የሚያመለክትም ሁልጊዜ ነው። በ24 ሰዓት ሁሉ ያመለክታል ቁጥራቸውም 24 ነው።

፹፮. አርባዕቱ እንስሳ ሲል ምን ማለት ነው? እርሱ ራሱ ተሸክሟቸው የጌታቸውን ዙፋን ይሸክማሉ ሲልስ እንዴት ነው?

መልስ፦ አርባዕቱ እንስሳ የተባሉት አራቱ ኪሩቤል ናቸው። እንስሳ የተባሉበት ምክንያቱም አንዱ ገጸ ላሕም፣ አንዱ ገጸ ሰብእ፣ አንዱ ገጸ ንስር፣ አንዱ ገጸ አንበሳ በመሆናቸው ነው። ሰው እንስሳ ነባቢ ይባላል። በሰውኛ አገላለጽ ሰውና ላም እንስሳ ይባላሉ። ስለዚህ በባሕር አራቱ እንስሳ ተብለዋል። ፍጥረታትን ሁሉ የሚሸክም የሚይዝ እግዚአብሔር ነው። እንዲያ ከሆነ ኪሩቤል የሚሸክሙት የተባለው ለምንድን ነው ከተባለ በዘፈቀደ ለፍጡራን የሚገለጥበትን መንበር ይሸክማሉና ነው። እንጂ እርሱን እግዚአብሔርን በባሕርይ ሊሸክሙት አይችሉም። እርሱ ይሸክማቸዋል እንጂ።

፹፯. ሐዋርያትም የወልደ እግዚአብሔርን ፈለጉን ተከተሉ ሲል ምንም ማለት ነው? ወልድ ተነሥቷል ሐዋርያትም ተነሥተዋል ማለት ነው?

መልስ፦ ወልደ እግዚአብሔር የተባለ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። የእርሱን ፈለግ ተከተሉ ማለት እርሱ ወንጌልን እንዳስተማረ ሐዋርያትም ወንጌልን አስተማሩ ማለት ነው። እርሱ በባሕርይ ደግ ቅዱስ ሲሆን እነርሱ ደግሞ በጸጋ ደጋግ ቅዱሳን ሆኑ ማለት ነው። እርሱ ክርስቶስ ከሞት እንደተነሣ ሐዋርያትም በዳግማይ ምጽአት ከሞት ይነሣሉና ነው። ከዚህ ቀደም ግን ከሞት አልተነሡም።

፹፰. ክርስቶስን ዳዊት ጠል በፀምር እንደሚወርድ ነው አለው ሲል ምን ማለት ነው? ፀምር ምንድን ነው?

መልስ፦ ፀምር የሚባለው የበግ ጠጉር ነው። ጠል (ጤዛ) በበግ ጠጉር ሲወርድ የበጉ ጠጉር ጠሉን ይይዘዋል። ይህ የነገረ ክርስቶስና የነገረ ማርያም ምሳሌ ተደርጓል። ጠል ከሰማይ እንደሚመጣ ወልደ እግዚአብሔርም ስለልዕልናው ከሰማይ መጣ ይባላልና ጠል የወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው። ጠልን የበግ ፀጉር እንደሚቀበለውና እንደሚይዘው ድንግል ማርያምም ይኩነኒ ብላ ተቀብላ ወልደ እግዚአብሔርን ዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን በማሕፀኗ ፀንሳ ይዘዋለችና ድንግል ማርያም የፀምር ምሳሌ ናት።

፹፱. አባ የሐኒ በእምነቱ እንደ ኖሳ በትዕግሥቱ እንደ ኢዮብ ነው ይላል። እምነትንና ትዕግሥትን እንዴት ነው የምንገልጻቸው?

መልስ፦ በእምነቱ እንደኖሳ ማለቱ ኖሳ ይህቺ ምድር በማየ አይኅ እንደምትጠፋ አምኖ መርከብ ሠርቷል። ይህ የመታመኑ ምልክት ነው። አባ የሐኒም አምላኩን ታምኖ

የሚኖር ስለነበረ በእምነቱ እንደ ኖሳ ተብሏል። ትዕግሥት የሚለው ስምቶ መቻልን አይቶ ማለፍን ነው። ይህም ስለእግዚአብሔር ብለን የሚደርስብንን መከራ በምስጋና ሆነን ሳናማርር መቻልን ያመለክታል። ኢዮብ ብዙ መከራ ቢደርስበትም እግዚአብሔር ሰጠ እግዚአብሔር ነሣ በማለት ታግሦ አለፈው እንጂ አላማረረም። አባ ዮሐንስም ብዙ ነገሮችን ታግሏልና በትዕግሥቱ እንደ ኢዮብ ነው ተብሏል።

፯. ከመላእክት ሁሉ የአራቱ ኪሩቤል ክብር ይበልጣል ይላል። መላእክት በክብር ይበላለጣሉ?

መልስ፦ አዎ ይበላለጣሉ። ነገር ግን መበላለጣቸው አንጻራዊ ነው። ኪሩቤል ከሌሎች መላእክት በክብር ይበልጣሉ የተባሉት መንበሩን የሚሸከሙ እነርሱ በመሆናቸው በዚህ ምክንያት ነው።

፮. ፀወርተ መንበር ከነገደ ኪሩቤል ብቻ ናቸው ወይስ ከሱራፌልም አሉ? ከሱራፌልም ካሉ ለምን ኪሩቤል ተባሉ?

መልስ፦ ፀወርተ መንበር አራቱ ኪሩቤል የሚባሉት ሁለቱ ከነገደ ኪሩቤል ሁለቱ ከነገደ ሱራፌል ተመርጠዋል። ስያሜያቸው ኪሩቤል የተባለበት ምክንያት ግን ኬረበ=አራት አደረገ ስለሚል አራትነታቸውን ለመግለጽ ስለሆነ ነው። እንጂ ነገዱን ኪሩቤልን አስቦና የተመረጡትን ሁለቱን ከኪሩቤል መሆናቸውን አስቦ አይደለም። እንዲያ ቢሆን ኖሮማ ሱራፌልም በተባሉ ነበር።

፯. ኪሩቤል ፀወርተ መንበር ሲባሉ ቦታቸውን ይለቃሉ?

መልስ፦ ኪሩቤል እግዚአብሔር በዘፈቀደ ለፍጡራን የሚገለጥበትን መንበር የሚሸከሙ ናቸው። ስለዚህ እግዚአብሔር በዘፈቀደ መገለጥ ወደፈለገበት ቦታ ሁሉ ይሄዳሉ። ንብ አንጸረ ቀዳማዊ የሐውሩ የሚል ለዚህ ነው።

፺. ኢሳይያስ በሚያምር የሥጋ ልብስ ከኤዶም የሚወጣ የሚያምር ነው አለው ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ኤዶም የተባለች እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ናት። ከእርሷ በሚያምር (በሚያስፈራ) የሥጋ ልብስ የሚወጣ ማለት ወልደ እግዚአብሔር ከእርሷ ሥጋንና ነፍስን ነሥቶ ተዋሕዶ የሚወለድ ነው ማለት ነው። የሚያስፈራ መባሉ ለአጋንንት፣ ለአይሁድ ነው። የሚያምር፣ ደስ የሚያሰኝ መባሉ ለምእመናን ለመላእክት ነው።

፺. በእምነት በሰማያት ተስፋን አገኙ የእሳትን ጎይልም አጠፉ ሲል ምን ማለት ነው? የእሳት ጎይል ምንድን ነው?

መልስ፦ የእሳትን ኀይል አጠፋ ሲል የእሳት ኀይሉ ማቃጠሉ ነው። አንዳንድ ቅዱሳን በእምነት የእሳትን ኀይል አጥፍተዋል ማለት ወደ እሳት ቢጥሏቸውም እግዚአብሔር እንደ ሠለስቱ ደቂቅ እሳቱን ያቀዘቅዝላቸው ነበር ማለት ነው። በሌላ መንገድ ወደ ገነት በመግባታቸው የሲኦልን እሳት ሳያገኙት ቀርተዋል ማለት ነው።

፲፭. ጊዮርጊስ የሰማዕታት አለቃ የሆነበት ምክንያት ምንድን ነው?

መልስ፦ እግዚአብሔር ባወቀ ጊዮርጊስን የሰማዕታት አለቃ ብሎታል። ይኸውም በተቀበለው መከራና ባለው ጽንዕ ሃይማኖት መሠረት ነው።

፲፮. እግዚአብሔር ስለእርሷና ስለዘመዶቿ በእንጨት ላይ ተሰቀልኩ አለ ይላል። ለእርሷ ሲል ምን ማለት ነው? ድንግል ማርያም ከበደል ንጹሕ ናት። ታዲያ ለምን ስለእርሷ ተሰቀልኩ ይላል?

መልስ፦ ክርስቶስ የተሰቀለው ስለዓለም ሁሉ ነው። ያዳነውም ዓለምን ሁሉ ነው። ስለዘመዶቿ ተሰቀልኩ ማለቱ ስለአዳም ልጆች ሁሉ ተሰቀልኩ ማለቱ ነው። "የክርስቶስ ፍቅር ግድ ይለናልና አንዱ ስለ ሁሉ ሞተ" እንዲል (2ኛ ቆሮ.5፡14)። ስለእርሷ ብሎ ስለእመቤታችን መናገሩ ራሷ "ጌታዬና መድኃኒቴ" ባለችው አግባብ የሚተረጎም ነው (ሉቃ.1፡47)። ይህም በሌላው ሊደርስ ከነበረው ሁሉ አድኗታልና። እንዳይደርስባትም ጠብቋታልና ነው። ከመርገም መጠበቁን ነው ማዳን ያለው። ገነት ለመከፈት የክርስቶስን ደም ትፈልግ ነበር። ሌላው ስለእርሷ ተሰቀልኩ ማለቱ ደግነቷን አስቤ ሌሎችንም ስለእርሷ ስል ማርኳቸው ማለቱ ነው። ስለዘመዶቿ ሲል ቀጥሎ አብርሃምሀ፣ ዳዊትሀ እያለ ደጋጎችን ስለሚጠቅስ ስለደጋጎች ብዬ ደጋጎችን አስቤ ተሰቅዬ ሌሎችን ሰዎችም አዳንኳቸው ማለት ነው።

፲፯. ማርያምስ [ማርያም ግን] ከጥንት ጀምሮ በአዳም ባሕርይ እንደ ዕንቁ ታበራ ነበር ይላል። ምን ማለት ነው? ከአዳም ጀምሮ ደም እየተቀዳ ይመጣ ነበር የሚሉ አሉ (አንድምታ ውዳሴ ማርያም)። እንዴት ይታያል? ዕንቁ ምንድን ነው?

መልስ፦ ከአዳም ጀምሮ እስከ ዕለተ ምጽአት የሚነሡ የሰው ልጆች ባሕርይ አንድ ዓይነት ነው። ብዙ ጊዜ ወልደ እግዚአብሔር ባሕርያችንን ተዋሐደ እያልን ስንናገር ከድንግል የነሣው ሥጋ ባሕርዩ ከእኛ ጋር አንድ ስለሆነ ነው። ባሕርያችንን ብለን የምንናገረው (ሃይ.35፡3፤ ሃይ.38፡4፤ ሃይ.አበ. 83፡10)። ስለዚህ ማርያም በአዳም ባሕርይ እንደ ዕንቁ ታበራ ነበር ያለው በተለየ የእርሷ አካል መርገመ ሥጋ፣ መርገመ ነፍስ የሌለበት መሆኑን ይገልጻል። እንጂ ከአዳም ጀምሮ እየተቀዳች እየተቀዳች መጣች ማለት አይደለም። የድንግል ማርያም ህልውና የሚጀምረው ከሐና ደም ሲከፈል ከኢያቄም (ሳዶቅ) ዘር ሲከፈል ነው። እንጂ ከቀድሞ ጀምሮ እንደ ቦይ ስትቀዳ የመጣች አይደለችም። ይህ በጽጌ ረዳ አምሳል ነው። ጽጌረዳ ግንዱ እሾኻም ሆኖ ሳለ እሾህ

የሌለበት ምርጥ አበባን ያወጣል። እንደዚሁ በመርገመ ሥጋ በመርገመ ነፍስ ከነበሩ አበው መርገም የሌለባት መዓዛዋ ድንቅ የሆነች አበባ ድንግል ማርያም ተገኘችልን። ዕንቁ የሚባለው የመዓድን ዓይነት ነው። ከሌላው አፈር በተለየ የሚያበራ የከበረ መዓድን ነው። እመቤታችን በዚህ አምሳል መገለጻ ዕንቁ ከአፈር ከድንጋይ እንደሚከብር እርሷም ከሰው ልጆች ሁሉ የከበረች በመሆኗ ነው።

፺፭. ሚካኤልን በዐሥራ አራቱ ታላቅ ልመናህና በድንቅ ትህትናህ ማልድልን ይላል። ዐሥራ አራቱ ልመናዎች እነማን ናቸው?

መልስ፦ ምንም እንኳን ቅዱስ ሚካኤል ሁልጊዜም ስለሰው ልጆች ልመናን ቢያቀርብም በተለየ ደግሞ በመታሰቢያ ዕለቶቹ ከሌላው ጊዜ በበለጠ በቃል ኪዳኑ ለምኖ ድኅነትን ያሰጣል። ዐሥራ አራቱ ልመናህ የተባሉ በየወሩ በየወሩ በ12 በ12 ሚካኤል ስለነፍሳት ይለምናልና ነው። በዝርዝር መስከረም 12፣ ጥቅምት 12፣ ኅዳር 12፣ ታኅሣሥ 12፣ ጥር 12፣ የካቲት 12፣ መጋቢት 12፣ ሚያዝያ 12፣ ግንቦት 12፣ ሰኔ 12፣ ሐምሌ 12፣ ነሐሴ 12 ናቸው። እነዚህ የ12ቱ ወራት 12 ይሆናሉ። ሁለቱ ደግሞ አንዱ የኅዳር አእላፍ ኅዳር 13፣ ሌላኛው የኅዳር ካህናተ ሰማይ ኅዳር 24 ናቸው። 14ቱ የተባሉ በጠቅላላ እነዚህ ናቸው።

፺፮. ሚካኤል ኃጢአትንም ያስተሠርያል ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ በባሕርዩ ኃጢአትን ይቅር የሚል እግዚአብሔር ብቻ ነው። የፍጡራን ይቅር ባይነት የጸጋ ማስተሥረይ ነው። ጌታ ለሐዋርያት ኃጢአትን እንዲያስተሠርዩ ሥልጣንን እንደሰጣቸው ያለ ነው (ዮሐ.20፥23)። መልአኩም ያስተሠርያል የተባለ በዚህ አግባብ የጸጋ ነው።

፯. የመላእክት አለቃ ሚካኤል ስለሙሴ ሥጋ ከሰይጣን ጋር በተነጋገረ ጊዜ የስድብን ቃል ይናገር ዘንድ አልደፈረም ሲል ምን ማለት ነው? እግዚአብሔር ይገሥጽህ ማለት ስድብ አይደለም ወይ?

መልስ፦ እግዚአብሔር ይገሥጽህ ማለት ከስድብ ጋር አይገናኝም። ሰይጣን የሙሴ አፅም የት እንዳለ ሊያሳያቸው ፈልጎ ነበር። ይህም በአፅሙ እንዲያመልኩና ከእግዚአብሔር ለማራቅ በማሰብ ነበር። በዚህ ሁኔታ ሰይጣን ከሚካኤል ጋር ሲነጋገር እግዚአብሔር ይገሥጽህ ብሎታል (ይሁ.1፥9)። ሙሉ ታሪኩ ከሌሎች አዋልድ መጻሕፍት ይገኛል። ስድብ የሚባለው ለሌሎች ክፉ ስም መስጠት፣ አዋርዶ መናገር ነው። እግዚአብሔር ይገሥጽህ ማለት ደግሞ ከእነዚህ የተለየ ነው።

፻፩. ሚካኤል ዐይኑ የርግብ፣ ልብሱ የመብረቅ የወርቅ ሐመልማል ነው ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ የርግብ ዓይን ጽሩይ (የጠራ) ነው። ቅዱሳን መላእክትም አጥርተው ያያሉና ዓይናቸው የርግብ እየተባሉ ይገለጻሉ። ሚካኤል ዐይኑ የርግብ የተባለ በዚህ አግባብ ነው። መብረቅ አስፈሪ እንደሆነ መላእክትም ግሩማን ስለሆኑ የሚካኤልን ግሩምነት ለመግለጽ ልብሱ የመብረቅ ተብሏል። የወርቅ ሐመልማል የሚለውም በልብስ ላይ የሚደረግ ከወርቅ የተሠራ ልምላሜ ማለት ነው። ይህ ለመላእክት ሲነገር ወርቅ የተከበረ እንደሆነ ንጹሕ ጽሩይ እንደሆነ ቅዱሳን መላእክትም ንጹሐን ክቡራን መሆናቸውን ለመግለጽ የተነገረ ነው። በሌላ መልኩ ለመላእክት ረቂቃን ልብሶች፣ ረቂቃን ዐይኖች ስላላቸው ስለዚያ የተነገረም ነው።

፪፪. መላእክት [እርሱን እግዚአብሔርን] ማየትን ይመኛሉ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ እግዚአብሔርን በባሕርዩ ያየው አንድስ እንኳ የለም (ዮሐ.1፡18)። ይህ ብቻ ሳይሆን በዘፈቀደ የሚገለጥበትን አካል ለማወቅ ራሱ ቅዱሳን መላእክት በጣም ይመኛሉ። ይህን ለመግለጽ ነው። ሰው በሆነ ጊዜ በሥጋ በማየታቸውም በጣም ደስ ብሏቸዋል። "ዘያፈትዎሙ ለመላእክት ከመ የሐውጽዎ" እንዲል (ሃይ.አበ.75፡22)።

፪፫. የመላእክት አለቃ ሚካኤል የእግዚአብሔር አማካሪ ነው ሲል ምን ማለት ነው? ፈጣሪ አማካሪ ያስፈልገዋል ወይ?

መልስ፦ ቅዱስ ሚካኤል መልአክ ምክሩ (የምክሩ አበጋዝ) ይባላል። ከሚካኤል በፊት እግዚአብሔር ነበረ። ሚካኤል አማካሪ የተባለበት ምክንያት እግዚአብሔር የቅዱሳንን ባለሟልነት ለመግለጽ ሊያደርገው ያሰበውን ይነግራቸዋልና ሊያደርገው ያለውን ነገር ለሚካኤል ነግሮት ስለሚሰማ ነው። ለመላእክት ብቻ ሳይሆን ለነቢያትም ሊያደርገው ያሰበውን ይነግራቸው ነበር። "እስመ አልቦ ዘይገብር እግዚአብሔር ዘኢከሠተ ወዘኢነገረ ለአግብርቲሁ ለነቢያት" እንዲል (አሞፅ 3፡7)። ስለዚህ አማካሪ መባሉ ክብሩን በሰውኛ ለመግለጽ እንጂ እግዚአብሔር ፍርድ አላውቅ ብሎ የሚረዳው ረዳት አስፈልጎት አይደለም።

፪፬. ሰውና መላእክት ማኅበራቸው አንድ ነው ሲል በምንድን ነው?

መልስ፦ ሁላችንም የምናመልከው አንድ እግዚአብሔር፣ ሁላችንም የምናምነው በአንዲት ሃይማኖት ስለሆነ መላእክትና ሰዎች አንድ ማኅበር አለን ይባላል።

፪፭. ዘካርያስ ሁለንተናዊ የወርቅ የሆነ፣ በቀጅና በግራዋ የዘይት ቅርንጫፎች ያሉባት፣ ሰባት መብራቶችና ሰባት ቧንቧዎች በላዩዋ ያለባት የብርሃን መቅረዝን አየ ይላል ምን ማለት ነው? ሰባት መብራቶችና ሰባት ቧንቧዎች ምንድን ናቸው?

መልስ፦ ዘካርያስ በራእይ እኒህን አይቷል። ይህ ለእመቤታችን ለቅድስት ድንግል ማርያም ምሳሌ ሆኗል። መቅረዝ የእርሷ ምሳሌ ከእርሷ የተገኘው ብርሃን የጌታ ምሳሌ

ነው። ወርቅ የንጽሕናዋ ምሳሌ ነው። ለቤተክርስቲያንም ምሳሌ እንደሆነ ቅዱስ ያፌድ ገልጿል። ሰባት ቧንቧዎች የሰባቱ ዕለታት ምሳሌዎች ናቸው። ሰባቱ መብራቶች የሊቃውንት ምሳሌ ናቸው። በሰባቱ ቧንቧዎች ያለፈ ፈትል ዘይትን አግኝቶ ለሌላው እንደሚያበራ ሁሉ ሊቃውንትም ትምህርትን ከእግዚአብሔር አግኝተው በሰባቱ ዕለታት እያስተማሩ ለምእመናን እውነትን ጽድቅን ያበራሉና ነው።

፫. ድንግል ማርያም የተዘጋች በር፣ ማሰሮ፣ ሐውልት፣ የጳዝዮን እንቁ እና የኖሳ መርከብ መባሏ ምሳሌው እንዴት ነው?

መልስ፦ የተዘጋች የምሥራቅ በር የተባለች በምሳሌ ነው (ሕዝ.44፥2)። ሕዝቅኤል በራእይ ያያት ደጅ እግዚአብሔር ገብቶ የወጣባት ስለሆነች ተዘግታ እንደምትኖር ይገልጻል። እግዚአብሔር በድንግል ማርያም ማሕፀን ተፀንሶ ተወልዷል። ከእርሱ በስተቀር ወደእርሷ ገብቶ (ከእርሷ ተፀንሶ) የወጣ (የተወለደ) ስለሌለ ይህንን ለመግለጽ ነው። የድንግል ማርያምን ዘለዓለማዊ ድንግልና ይገልጽልናል። ድንግል ማርያም በኤልሳዕ ማሰሮ የተመሰለችበት ምክንያት ኤልሳዕ በአዲስ ማሰሮ ጨው ጨምሮ መራራውን ውሃ ከምረቱ አድኖታል። ከአዲሲቱ ማሰሮ የተወለደው አልጫውን ዓለም ያጣፈጠው የሕይወት ጨው ክርስቶስ (ጼው ዘአጥዐሞ ለልሱሕ) ደግሞ መርገመ ሥጋን መርገመ ነፍስን አጥፍቷልና በአዲስ ማሰሮ የተመሰለች ለዚህ ነው (2ኛ ነገ.2፥20-22)። ኢየሱስ ሕገ እግዚአብሔርን ለሕዝቡ ካስተማረ በኋላ አንዲት ድንጋይ አንስቶ ብትክዱ ምስክር ይሆንባችኋል ብሏል። "ኢየሱስም ለሕዝቡ እነሆ የተናገረንን የእግዚአብሔርን ቃል ሁሉ ሰምቷልና ይህ ድንጋይ ይመስክርብናል። እንግዲህ አምላካችሁን እንዳትክዱ ይህ ምስክር ይሆንባችኋል አላቸው" እንዲል (ኢ.ያ.24፥27)። ድንጋይ ቃሉን ሰምቶ ምስክር እንደሆነ ሁሉ ድንግል ማርያምም ቃለ እግዚአብሔርን ሰምታ ምስክር ሆናለችና ነው። "ወብዕዕት አንቲ እንተ ተአምኒ ከመ ይከውን ቃል ዘነገሩኪ እምነበ እግዚአብሔር" እንዲል (ሉቃ.1፥45)። የጳዝዮን ዕንቁ የከበረ እንደሆነ ድንግል ማርያምም ከፍጥረት ሁሉ የከበረች ስለሆነች በጳዝዮን ዕንቁ ተመስላለች። በኖሳ መርከብ የመመሰላ ምስጢር ኖሳ ማለት የስሙ ትርጓሜ ዕረፍት ማለት ነው። ኖሳ በመርከቢቱ እንደነበረ ዕረፍተ ሥጋ ዕረፍተ ነፍስ የሆነ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በእርሷ በድንግል ማርያም ተፀንሶ ለዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን ኖሯልና ነው።

፫. ናግራን የት አካባቢ ያለች ሀገር ናት? የአሸናፊዎች የሰማዕታት ሀገር ናት ሲልስ ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ናግራን የመን አካባቢ የምትገኝ ሀገር ናት። ብዙ ክርስቲያኖች ነበሩባት። ነገር ግን አንድ አይሁዳዊ ተነሥቶ ብዙ ምእመናንን ገድሏል። ብዙዎችም በሰማዕትነት አርፈዋል። በዚህ ምክንያት ሀገሪቱ የአሸናፊዎች የሰማዕታት ሀገር ተብላለች። ለእውነት መሞት አሸናፊነት ነውና።

፪፭. የሚያስፈራ ባሕርን እንደ ግድግዳ አቁሞ በመካከሉ መንገድን አሳየ ሲል ምን ማለት ነው? የሚያስፈራ ባሕር ምንድን ነው?

መልስ፦ ይህ ስለባሕረ ኤርትራ የተነገረ ነው። እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብጽ ሲያወጣቸው ባሕረ ኤርትራን ከፍሎ ነው። አስፈሪ የሆነውን ባሕረ ኤርትራ እንደ ግድግዳ ግራና ቀኝ አቁሞላቸው ተሻግረዋል (ዘፀ.14፥22)። የሚያስፈራ ባሕር መባሉ ባሕር በተፈጥሮ አስፈሪነትም (ግሩምነት) ስላለው ነው።

፪፬. ወለተ ጴጥሮስ ማን ናት? የኬፋ ልጅ ሲልስ እንዴት ነው?

መልስ፦ ወለተ ጴጥሮስ በ16ኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጨረሻ አካባቢ የተወለደች ኢትዮጵያዊት ቅድስት ናት። የካቶሊክ አስተምህሮን በመቃወምና የምንኩስና ሕይወትን በማስፋፋቷ ትታወቃለች። ይህ ዓይነቱ የድን ክፍል አዋልድ ድን ይባላል። ቅዱስ ያሬድ ያልደረሰው የቅዱስ ያሬድን የድርሰት ስልት ተከትለው ሌሎች አባቶች ከድንው ጋር ጨምረው ያዘጋጁት ማለት ነው። ኬፋ የጴጥሮስ ሌላ ስሙ ስለሆነ ወለተ ጴጥሮስ ለማለት ወለተ ኬፋ እያለም ተጨማሪ ስምን ይገልጻል (ዮሐ.1፥42)።

፪፫. ምድር በሚካኤል ጸሎትና ልመና ታድራለች ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ ይህ ቅዱስ ሚካኤል ለሰው ልጆች እንደሚለምን ለመግለጽና እግዚአብሔር ደግሞ የቅዱስ ሚካኤልን ልመና ሰምቶ ምድርን በረድኤት እንደሚጠብቃት የተገለጸ ነው። "ብቻ" የሚል አገላለጽ ስለሌለ የሚካኤልን አማላጅነት ከመግለጽ የዘለለ አጠቃላይና ብቸኛ ነገር ነው ለማለት አይደለም።

፪፫. ሚናስ በሰማይ አዳራሽ የተመረጠ ነው ሲል ምን ማለት ነው? አዳራሽ የተባለው ምንድን ነው?

መልስ፦ አዳራሽ ያለው ክብርን ነው። እንጂ በሰማይ ልዩ ልዩ አዳራሾች ኖረው አይደለም። የጻድቃንን ክብር ለመግለጽ አዳራሽ፣ ቤት፣ ማኅደር እያሉ መግለጽ ልማድ መጻሕፍት ነው። ጌታ እንኳ ሲያስተምር "እስመ ውስተ ቤተ አቡየ ብዙኅ ማኅደር ወምዕራፍ ቦቱ። ወናሁ እብለክሙ ከመ አነ አሐውር ወአስተዳሉ ለክሙ መካነ። ወእመአኮሰ እምኢይቤለክሙ ከመ አሐውር ወአስተዳሉ ለክሙ ማኅደረ" ብሏል (ዮሐ.14፥2)። ስለዚህ ሚናስ በሰማይ አዳራሽ የተመረጠ ነው ማለት በሰማያዊ ክብር የከበረ ነው ማለት ነው።

፪፭. የእግዚአብሔር መላእክት ፊታቸው ከፀሐይ ይልቅ ሰባት እጅ ያበራል ሲል ምን ማለት ነው? ሚካኤል ሊቀ መላእክት መባሉ ለፀወርተ መንበርም ነው?

መልስ፦ የመላእክት ብርሃን ከፀሐይ ብርሃን ይልቅ ሰባት እጥፍ ነው ማለት ነው። ጻድቃንም ከምጽአት በኋላ ከፀሐይ ሰባት እጅ የበለጠ እንደሚያበሩት ያለ ነው። "አሜሃ

ይበርሁ ጸድቃን ምስብዒተ እደ እምብርሃነ ፀሐይ በመንግሥተ አቡሆሙ ዘበሰማያት" እንዲል (ማቴ.13:43)። ሚካኤል ሊቀ መላእክት መባሉ ለሁሉም ነው። ይህም ለፀወርተ መንበርም ለካህናተ ሰማይም ነው። ምንም እንኳ እግዚአብሔር በዘፈቀደ የሚገለጥበትን ዙፋን በመሸከም ኪሩቤል የበለጡ ቢሆንም በሌላ መልኩ ደግሞ የሁሉም ነገድ አለቃ ሆኖ በመሾሙ ሚካኤል የሁሉ አለቃ ነው። አለቅነቱ የአዛዥነትና የታዛዥነት አለቅነት አይደለም። የዕውቀት፣ የእግዚአብሔርን ምስጢር የማወቅ ቅድምናና እርሱ እግዚአብሔር ባወቀ ነው።

፪፻፫. አናፏራችን በጸጥታ ይሆን ዘንድ አቤቱ አምላካችን ሆይ እንማልድሀለን ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ በጸጥታ ማለት በሰላም ማለት ነው። የሑክት ተቃራኒ ጸጥታ ነው። ስለዚህ አናፏራችን በሑክት በብጥብጥ ሳይሆን በጸጥታ በሰላም ይሆን ዘንድ አቤቱ እንለምንሀለን ማለት ነው።

፪፻፬. ካህን በተጋ ጊዜ ብርሃን ለዓለም ሁሉ ተገለጠ ሲል ምን ማለት ነው? ካህናት ንጹሕ አክሊል በራሳቸው ላይ አለ ሲልስ ምን ማለት ነው?

መልስ፦ አክሊል የክብር ምልክት ነው። ካህናት ንጹሕ አክሊል በራሳቸው ላይ አለ ማለት የተወደደ ክብር አላቸው ማለት ነው። ካህን በተጋ ጊዜ ብርሃን ለዓለም ሁሉ ተገለጠ ማለቱ የካህን ትጋት ለዓለም ብርሃን እንደሚሆን ይገልጻል። ይህም ሐዋርያትን "የዓለም ብርሃን ናችሁ" ባላቸው አግባብ የሚተረጎም ነው (ማቴ.5:14)። ሐዋርያት የተቻላቸውን ያህል አስተምረው በማለፋቸው የዓለም ብርሃን እንደተባሉ ሁሉ በእነርሱ እግር የተተካ ካህንም ለአገልግሎት መትጋቱ አገልግሎቱ ለዓለም ሁሉ የሚጠቅም ስለሆነ ብርሃን ለዓለም ሁሉ ተገለጠ ተብሏል።

፪፻፭. ክርስቶስ የቤተክርስቲያን ሙሽራዋ ነው ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ ቅዱስ ያሬድ ብዙ ጊዜ ክርስቶስን በሙሽራ [መርዓዊ] ቤተክርስቲያንን በሙሽሪት [መርዓት] እየመሰለ ተናግሯል (ማቴ.25:6)። ይህም ሙሽራና ሙሽሪት በጋብቻ አንድ እንደሚሆኑ ሁሉ ክርስቶስና ቤተክርስቲያንም አንድ ናቸውና ነው። አንድነታቸውም ቤተክርስቲያን እርሱን በማምለክ ክርስቶስ ደግሞ ቤተክርስቲያንን በመጠበቅ ነው (ዮሐ.3:29)።

፪፻፮. ሰውን የሚወድ ክርስቶስ ሁልጊዜ ይቅር ባይ ነው ሲል እንዴት ነው? በተለያዩ ጊዜያት የሚከሰቱ ከበባድ አደጋዎች ከይቅር ባይነቱ አንጻር እንዴት እንገልጻቸዋለን?

መልስ፦ ኢየሱስ ክርስቶስ በባሕርይ ይቅር ባይ ነው። ይቅር ባይነቱ የባሕርይ እንደመሆኑ መጠን ከአካሉ ተለይቶ አያውቅም። ለዘለዓለሙ የእርሱ ገንዘብ ሆኖ ይኖራል እንጂ።

በተለያዩ ጊዜያት የተከሠቱና የሚከሠቱ ከባድ አደጋዎች ከይቅር ባይነቱ ጋር አይቃረኑም። አደጋዎች የተደረጉበት ምክንያት ምናልባትም አደጋ የደረሰባቸውን ሰዎች ለመጥቀምም ሊሆን ይችላል። እግዚአብሔር የሚያደርገው ነገር ሁሉ ለሰው ልጆች ጥቅም ነውና። ደግሞም እግዚአብሔር መሐሪ ብቻ ሳይሆን ፈታሒም ጭምር ነው። ፈታሒነቱና መሐሪነቱ የተስማሙለት አምላክ ስለሆነ ሁሉን እንደ ጊዜ ግብሩ እንደሚገባው ያደርጋል።

፪፲፮. የድንግል በኩሯ ሲል እንዴት ነው የሚተረጎምው? ክርስቶስን ከወለደች በኋላ ተከታይ ልጅ ስለሌላት እንዴት ነው በኩሯ የተባለ?

መልስ፦ ኢየሱስ ክርስቶስ የድንግል ማርያም የበኩር ልጅ ነው (ማቴ.1፥25)። በኩር ለመባል መስፈርቱ መጀመሪያ መወለድ ነው እንጂ ተከታይ ልጆች መኖራቸው አይደለም። ስለዚህ ምንም እንኳ ለእመቤታችን ለቅድስት ድንግል ማርያም ከጌታ በቀር ልጅ ባይኖራትም እርሱ የወለደችው ጌታ ግን የመጀመሪያም የመጨረሻም ልጅ በመሆኑ በኩሯ ይባላል። ይህንን የመሰለ ለአብም ተነግሯል። ወልድ የአብ ብቸኛ ልጁ ነው (ዮሐ.3፥16)። ተከታይ ባይኖረውም በኩሩ ተብሏል። “ፈነዎ ለበኩሩ ውስተ ዓለም” እንዲል (ዕብ.1፥6)።

፪፲፰. ይቀውም ሎሙ በደብተራ ሲል ምን ለማለት ነው?

መልስ፦ ክርስቶስ ለጻድቃን በሰማያዊት ደብተራ በገነት [በመንግሥተ ሰማያት] ይቆምላቸዋል ተብሏል። ይቆምላቸዋል ለክርስቶስ ሲነገር ይፈርድላቸዋል ተብሎ ይተረጎማል። “እግዚአብሔር ቆመ ውስተ ማኅበረ አማልክት” ሲል ምስጢሩ ፈረደ ማለት ነውና (መዝ.81፥1)። ይቀውም ሎሙ በደብተራ ማለት በመንግሥተ ሰማያት ይፈርድላቸዋል ማለት ነው። ነግሦላቸው እንደሚኖር ለማመልከትም ይሆናል። ቆመ በምስክር ነገሠ ተብሎም ይተረጎማልና።

፪፲፱. በክርስቶስ ያላችሁ ሥጋችሁን አንጹ ይላል። ሥጋ እንዴት ነው የሚነጻ?

መልስ፦ ሥጋችሁን አንጹ የሚለው ሰውነታችሁን አንጹ ለማለት ነው። ይህም ማለት ኃጢአትን ባለመሥራት ጽድቅን በመሥራት ጸንታችሁ ኑሩ ማለት ነው (ያዕ.4፥8)።

፪፳. ጻድቃን ሞት በሌለበት በኢየሩሳሌም ደስ ይላቸዋል ሲል ኢየሩሳሌም የተባለች ማን ናት?

መልስ፦ ከዚህ ኢየሩሳሌም ያላት ከሰባቱ ሰማያት አንዷ የሆነችውና ጻድቃን ለዘለዓለም ወርሰዋት የሚኖሯት መንግሥተ ሰማያት ናት። የመንግሥተ ሰማያት ሌላ ስሟ ኢየሩሳሌም ሰማያዊት ነውና።

፪፳፩. ጴጥሮስ ወታደሮችን የተላካችሁበትን ፈጽሙ አላቸው ሲል ምን ማለት ነው? ልዩ የሆነች ቀሚሱን አውልቆ አንገቱን ሰጣቸው ሲል ምን ማለት ነው? የተላኩበት ምንድን ነው?

መልስ፦ ይህ ጴጥሮስ የእለእስክንድሮስ፣ የአርዮስና የአኪላስ መምህር የነበረው ተፍጻሜተ ሰማዕት ጴጥሮስ ነው። ዐላውያን እስር ቤት አስረውት ነበር። ቀሚሱን አውልቆ የሚለው በአንገቱ ዙሪያ የነበረውን የቀሚስ ክፍል አንገቱ እስኪታይ ዝቅ አድርጎ ለማለት ነው። ሰማዕትነትን ለመቀበል እርሱን መግደል ለሚፈልጉት ጭፍሮች አንገቱን አመቻችቶ ሰጥቷቸው ገድለውታል። እርሱም በዚህ ሰማዕትነቱን ፈጽሟል። ጭፍሮች የተላኩበት መልእክት መግደል ነበር።

፪፳፪. የማሸነፍ ፍርዱ እስኪ መለስ ተጠበቅ ሲል ምን ማለት ነው?

መልስ፦ የእግዚአብሔር ፍርድ በአሸናፊነት የሚሰጥ ፍርድ ነው። ፍርዱም አሸናፊ ነው። የእግዚአብሔር ፍርድ በዘመን ብዛት የማይለወጥ ነው። ይህ ፍርዱ እስኪመለስ ማለቱ የጌታ ፍርድ በምልአት የሚደረግ በምጽአት ጊዜ ስለሆነ ምጽአት እስኪሆን ድረስ በመልካም ሥራ ጸንተህ ኑር ማለት ነው። እስኪመለስ የሚለው እስኪሆን ማለት ነው። ገብአ በምስክር ኾነ ተብሎም ይተረጎማል።

፪፳፫. የጻድቅ ሥልጣኑ በክብር ከፍ ከፍ ይላል ሲል እንዴት ያለ ሥልጣን ነው?

መልስ፦ ሥልጣን ማለት በአንድ ነገር ላይ ባለቤት መሆን ማለት ነው። ጻድቃን በዚህ ምድር እያሉ እግዚአብሔር በፍጡራን ላይ ተአምራትን ያደርጉ ዘንድ በጸጋ ያሠለጥናቸዋል። ይህ ሥልጣናቸው በክብር ከፍ ከፍ ይላል ማለት በዚህ ምድርም በወዲያኛው ዓለምም የመልካም ሕይወት ባለቤት ሆነው ይኖራሉ ማለት ነው።

፪፳፬. ጴጥሮስ ተፍጻሜተ ሰማዕትን ለአሕዛብ የሕግ መምህር ነው ሲል ምን ማለት ነው? የሕግ መምህር ክርስቶስ አይደለም ወይ?

መልስ፦ የሕግ መምህር ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስን የሕግ መምህር ነው ስንለው ግን ሕግን ከባሕርይ አንቅቶ የሚሰጥ በባሕርይ መምህር የሆነ ማለታችን ነው። በባሕርይ መምህር እርሱ ብቻ ነው (ማቴ.23፥8)። ቅዱሳን ደግሞ ከእግዚአብሔር በተሰጣቸው ጸጋ ሕጉን ያስተምራሉና የሕግ መምህራን ይባላሉ። ከዚህ ጴጥሮስ የሕግ መምህር የተባለው በጸጋ ነው (የሐዋ. ሥራ 5፥34)።

፪፳፭. አንተ የእግዚአብሔር ሰው ግን ከነውር ሽሽ እውነትንም ተከተል ሲል ማንን ነው?

መልስ፦ የእግዚአብሔር ሰው የሚባሉ በእግዚአብሔር አምነው የተጠመቁ ሰዎች ናቸው። ቅዱስ ያሬድ እነዚህን ምእመናን ሲመክር ከነውር ሽሹ እውነትን ተከተሉ ብሏቸዋል። ነውር የሚለው ኃጢአት ነው። ከኃጢአት ሽሹ ማለቱ ነው። እውነት ያለው ጽድቅ ነው። ጽድቅን ሥሩ ማለት ነው።